БҮРДҮҮЛЭЛТИЙН ЦАХИМ ТӨВИЙН ДАРГА Э.ЛХАГВАСҮРЭНГИЙН 2024 ОНЫ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЙЛАН

Нэг. Гүйцэтгэлийн зорилт, арга хэмжээний биелэлт

Д/д	Зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Шалгуур үзүүлэлт	Гүйцэтгэлийн түвшин				
			Суурь түвшин	Хүрэх түвшин	Хүрсэн түвшин (биелэлт)	Эхэлсэн дууссан хугацаа	Биелэлтийн хувь
	1	2	3	4	5	6	7
Зорилт 1. Олон улсын хууль ёсны худалдааг хөнгөвчлөх, түүний аюулгүй байдлыг хамгаалах							
1	Хууль ёсны гадаад худалдааг хөнгөвчлөх чиглэлээр зохион байгуулсан арга хэмжээ	Хэрэгжилт, хувиар, гүйцэтгэлээр	Худалдааг хөнгөвчлөх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас хилийн хорио цээрийн хяналт тавих чиг үүргийг гаалийн байгууллагад шилжүүлсэн. Үүнтэй уялдуулан бүрдүүлэлтэд "Хорио цээрийн шалгалт"-ын үе шат нэмэгдсэн. ГЕГ-ын ЭУХ-аас "Гаалийн бүрдүүлэлтийн цаг хугацааны судалгааны тайлан 2023"-ыг гаалийн бүрдүүлэлтийн үе шат бүрээр хийсэн байна. Судалгааг хийхдээ тухайн жилийн 11 дүгээр сарын 06-11-ний	1. Худалдааг хөнгөвчлөх чиглэлээр гарсан бодлогын баримт бичиг, зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангуулах, бараагаа өөрөө мэдүүлэх үйл ажиллагааг нэмэгдүүлэх, санал боловсруулан танилцуулсан байна. 2. Бичиг баримтын бүрдүүлэлтэд зарцуулсан дундаж цаг хугацааг өмнөх оны мөн үеэс 1,5 хувиар	**Биелэлт:** 1. Худалдааг хөнгөвчлөх чиглэлээр гарсан бодлогын баримт бичиг, зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангуулах, бараагаа өөрөө мэдүүлэх үйл ажиллагааг нэмэгдүүлэх, санал боловсруулан танилцуулсан байна. Цахимаар өөрөө мэдүүлэх мэдүүлгийн тоо өмнөх оноос 1 хувиар, аж ахуйн нэжг иргэдийн тоо 1993-р, бичлэгийн тоо 0.2 хувиар, нийт татварын дүн 0.7 тэрбум төгрөгөөр тус тус өмнөх оноос өссөн. Гаалийн зуучлагчаар дамжуулж мэдүүлсэн мэдүүлгийн 14.3 хувь, бичлэгийн 3 хувьд алдаа бүртгэгдсэн бол өөрөө мэдүүлсэн мэдүүлгийн 37.2 хувь бичлэгийн 3.9 хувийг алдаж засварт буцаасан байна. Цахимаар өөрөө мэдүүлсэн иргэн аж аухйн нэгжийн алдааны утгыг харахад гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтний бичсэн мэдүүлгийн 14 засварт буцаж байхад харьцангуй их буюу 37.2 хувь нь засварт буцсан байна. Мөн барааны үнэ, тоо хэмжээ татвартай холбоотой хүснэгтүүдийг гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтнээс их засварт буцаалгасан байна. Иргэн аж ахуйн нэгжийн өөрөө мэдүүлэх мэдүүлгийг нэмэх үүднээс 1 минут 30 секундын хугацаатай видео контент, цахимаар өөрөө мэдүүлэх нийт 2 видео контент Олон нийттэй харилцах албатай хамтран бэлтгэж, нийтэд хүртээл болгосон. Бичиг баримтын шалгалт хийхэд нэгж бараанд зарцуулсан хугацааны дунджийн өөрчлөлтийг төлөв тус бүрээр авч үзэхэд тайлант хугацаанд "ногоон" төлөвийн нэгж барааг шалгах хугацаа 17.4 хувиар, "улбар шар" төлөвийн нэгж барааг шалгах хугацаа 26.2 хувиар,	01.01-12.10	95

			өдрүүдэд хийгдсэн бүрдүүлэлтийн мэдээг сонгож хийсэн. Дээрх судалгаанд импортын гаалийн бүрдүүлэлтэд бичиг баримтын шалгалт хийсэн хугацаа 2022 онд /7005 гаалийн мэдүүлэг/ 194 минут буюу 3 цаг 14 минут байсан бол 2023 онд /7572 гаалийн мэдүүлэг/ 70 минут буюу 1 цаг 10 минут болж 66 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна.	бууруулсан байна. 3. Гаалийн бүрдүүлэлтийн автоматжуулсан системийн сайжруулалт, өөрчлөлт, хөгжүүлэлтийн саналыг тухай бүрт нь гарган, МТТ-д хүргүүлсэн байна..	"улаан" төлөвийн нэгж барааг шалгах хугацаа 26.5 хувиар, нийт нэгж бараанд хийх шалгалтын хугацаа 15.3 хувиар буурсан байна. 2024 оны 10 сараас эхлэн япон улсаас импортлогдож буй 8703 зүйлд хамаарах Toyota, Prius суудлын автомашиныг системээс автоматаар үнэлэх ажиллагаа эхэлснээс хойш 3,611 автомашины бичиг баримтын бүрдүүлэлтэнд тэг цаг зарцуулсан байна. Өөрөөр хэлбэл улаан төлөвөөр тооцоход 111,905 минут хэмнэсэн. Япон-Монголын Эдийн засгийн түншлэлийн хэлэлцээр болон Ази, Номхон далайн худалдааны хэлэлцээр /АПТА/-ийн хүрээнд 2023 онд 5363 гаалийн бүрдүүлэлтээр 334.9 сая ам.долларын бараанд 116.3 тэрбум төгрөгийн татвар ногдуулж барагдуулсан байна. Бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтад хамруулахаар 3554 бичлэг бүхий мэдүүлэгт санал өгч 358 мэдүүлэгт түргэвчилсэн бүрдүүлэлт хийсэн.. **Хүрсэн түвшин:** 1. Импортын барааны гаалийн бүрдүүлэлтийн 9 хувийг цахимаар өөрөө мэдүүлж байгаа бөгөөд өмнөх оноос 1993 аж ахуйн нэгж, иргэн нэмэгдэж өөрөө мэдүүлсэн бөгөөд мэдүүлгийн тоо 32.7 хувиар өссөн. Цахимаар өөрөө мэдүүлэх үйл ажиллагааг нэмэгдүүлэх үүднээс 2 видео контент бэлтгэж олон нийтийн сүлжээнд тавьсан. Мөн цахимаар өөрөө мэдүүлэх чиглэлээр дүн шинжилгээ хийж санал боловсруулан БАҮХ-т дотоод зурвасаар хүргүүлсэн. 2. Бичиг баримтын шалгалтын хугацааг бууруулах зорилгоор ГУБ нарыг тодорхой бүлгүүдээр буюу автомашины тоног төхөөрөмж, 401, 402, 403 горимд гаалийн бүрдүүлэлт хийлгэхээр салган томилсон. Япон улсаас импортлогдож буй 8703 зүйлд хамаарах Toyota, Prius суудлын автомашиныг системээс автоматаар үнэлэхээр зохион байгуулсан зэрэг ажиллагааны үр дүнд "ногоон" төлөвийн нэгж барааг шалгах хугацаа 17.4 хувиар, "улбар шар" төлөвийн нэгж барааг шалгах хугацаа 26.2 хувиар, "улаан" төлөвийн нэгж барааг шалгах хугацаа 26.5 хувиар, нийт нэгж бараанд хийх шалгалтын хугацаа 15.3 хувиар буурсан байна..		
2	Гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтний үйл ажиллагаа	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр,	ГЕГ-ын даргын 2023.04.17-ны өдрийн А/253 дугаар тушаалаар гаалийн бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагааг цахим хэлбэрт шилжүүлэх, нүүр тулсан харилцаанаас зайлсхийх, гадаад худалдааг	1. Гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагаа эрхлэхэд тавигдах стандартыг боловсруулж, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажилласан байна.	**Биелэлт:** 1. Барааны ангилал үнэлгээний хэлтэстэй хамтран гаалийн зуулагч байгууллагуудын удирдлагуудтай хамтарсан уулзалт зохион байгуулах, гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтнүүд болон цахим төвийн гаалийн улсын байцаагч нараас Гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих журамд өөрчлөлт оруулах саналыг нэгтгэн авч Хуулийн хэлтэст дотоод зурвасаар хүргүүлсэн. Гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих зорилгоор газар хороодод гэрээ байгуулан ажиллаж буй бүртгэгдсэн мэргэжилтнүүдийг судалгаар авч нэгдсэн бүртгэл үүсгэсэн. Холбогдох газраас ирүүлсэн чиглэл, албан бичиг болон холбогдох цаг үеийн мэдээ мэдээллийг тухай бүр ГБМ нарт цахимаар болон	01.01-12.10	95

			хөнгөвчлөх зорилгоор УБГГ-т бүрдүүлэлтийн нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг туршилтаар эхлүүлсэн. ГЕГ-ын даргын 2023.06.15-ны өдрийн А/369 тушаалаар харьяа гаалийн газар, хороодын гаалийн бичиг баримтын бүрдүүлэлтийг цахим хэлбэрт шилжүүлэн Бүрдүүлэлтийн нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлсэн. Сангийн сайдын 2024.01.17-ны өдрийн 06 дугаар тушаал, ГЕГ-ын даргын А/123 дугаар тушаалаар ГЕГ болон дэргэдэх байгууллагын зохион байгуулалт, бүтэц орон тоог шинэчлэн баталсан. ГЕГ-ын даргын 2024.03.04-ны өдрийн Б/133 тоот тушаалаар тус төвд ажиллах ГУАБ, ГУБ нарыг томилоод байна. - Гаалийн зөрчлийн хувьд Зөрчлийн тухай хуулийн дагуу 2022 онд 105 ГБМ-д, 2023 онд нийт 126 ГБМ-д шийтгэл	2. ГБМ-ний үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, мэргэжил арга зүйгээр хангаж, улирал бүр /нийт 2 удаа/ засварт буцаалтад судалгаа, дүн шинжилээ хийж, санал гарган БАҮХ-т хүргүүлсэн байна. 3. ГБМ-ийг чадавхижуулах чиглэлд 2-оос доошгүй удаа сургалт зохион байгуулсан байна. 4. ГБМ-нд оногдуулсан захиргааны зөрчлийн тоог өмнөх оны мөн үеэс 1-ээс доошгүй хувиар нэмэгдүүлсэн байна.	бичгээр танилцуулж биелэлтийг хanган ажиллаж хэвшил болгон "ГБМ" viber группт тухай бүр мэдээллийг хүргэж ажилласан. 2. 2023 оны мөн үеэс 2024 оны мэдүүлгийн тоо 62%-р засварт буцаалтын тоо 28% хувиар өссөн бөгөөд нийт засварт буцаалтын тоог мэдүүлгийн тоотой харьцуулахад 19% хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна. Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 18,9% хувиар засварт буцаалтын тоо буурсан байна. Энэ нь Бүрдүүлэлтийн цахим төвийн бичиг баримт хариуцсан ГУБ нарын чадавхыг дээшлүүлэх үүднээс гаалийн бүрдүүлэлтэд гарч буй алдаа, анхаарах зүйлс, гаалийн хууль тогтоомж, олон улсын гэрээ конвенц, барааны ангилалтай холбоотой гарч буй маргаан барааны үнэлгээтэй талаар нэг мөр ойлголт өгөх зорилгоор долоо хоног бүрийн мягмар гаригт нийт ГУБ нарт тогтмол сургалт явуулсантай холбоотой тодорхой үр дүн гарсан байна. 3. – 1, 2-р улиралд гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтнүүдийн давтан сургалтуудад холбогдох хууль тогтоомж гаалийн бүрдүүлэлтийн өнөөгийн байдал анхаарах асуудал - 2024 оны 6 дугаар сарын 14-нд 100 гаруй итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгжийн 200 орчим гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтэний оролцсон цахим сургалт 4. Зөрчлийн тухай хуулийн 11.21 дүгээр зүйлийн 14 дахь хэсгийн "Гаалийн зуучлагч, мэдүүлэгч гаалийн хууль тогтоомжийг зөрчсөн, эсхүл хууль тогтоомжид заасан эрхээ хэтрүүлсэн бол" гэх зүйл заалтын дагуу 18 гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтэнд захиргааны зөрчлийн арга хэмжээ авч 10,8 сая төгрөгийн торгууль ногдуулж барагдуулсан байна.. **Хүрсэн түвшин:** 1. Уулзалт, санал асуулга зохион байгуулж Гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих журамд өөрчлөлт оруулах саналыг нэгтгэн авч Хуулийн хэлтэст дотоод зурвасаар хүргүүлсэн. 2. Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 18,9% хувиар засварт буцаалтын тоо буурсан байна. Засварт буцаалтанд дүн шинжилгээ хийн гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтнүүдэд анхааруулах асуудлыг тухай бүр нэгдсэн viber группд тавин шийдвэрлэсэн. 3. Нийт 3 удаа сургалт зохион байгуулж үр дүнг тооцож ажилласан. 4. ГБМ нарт оногдуулсан зөрчлийн хэмжээ нэмэгдэж өнгөрсөн он 15 байсан бол энэ онд 22 болж 46.7 хувиар нэмэгджээ..		

			ногдуулж байсан. ГЕГ-ын даргын тушаалаар 2022 онд эрхийг түдгэлзүүлсэн 5 ГБМ, 2023 онд ГБМ-ний эрхийг 6 сарын хугацаатай хүчингүй болгосон нийт 12 ГБМ байгаа нь гаалийн зуучлагчид ногдуулсан зөрчлийн тоо өмнөх 2022 оноос нэмэгдсэн байна. 2023 ондоо эрхийг сэргээсэн 7 байна.				
3	Үндсэн шалгуурт тусгагдаагүй бусад чиг үүргийн хэрэгжилт	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	ГЕГ-ын даргын 2023.04.17-ны өдрийн А/253 дугаар тушаалаар гаалийн бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагааг цахим хэлбэрт шилжүүлэх, нүүр тулсан харилцаанаас зайлсхийх, гадаад худалдааг хөнгөвчлөх зорилгоор УБГГ-т бүрдүүлэлтийн нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг туршилтаар эхлүүлсэн. ГЕГ-ын даргын 2023.06.15-ны өдрийн А/369 тушаалаар харьяа гаалийн газар, хороодын гаалийн бичиг баримтын	1. Батлуулсан 2024 оны сургалтын төлөвлөгөөгний хэрэгжилтийг нь ханган ажилласан байна. 2. Гаалийн байгууллагын 2024 оны архивын үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний хүрээнд баримтуудыг хадгалж, хөтлөгдсөн баримтыг архивт хүлээлгэн өгөх ажлыг зохион байгуулсан байна.	**Биелэлт:** 2024 оны сургалтын төлөвлөгөө боловсруулан батлуулсан. Дотоод сургалт: Батлагдсан төлөвлөөгтэй уялдуулан 29 сургалтыг зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 64 цагийн сургалтад нийт ГУАБ, ГУБ нар хамрагдаж мэдлэг чадварыг нэмэгдүүлэн ажилласан байна. Мөн тус төвөөс ГБМ, тээвэр зуучийн байгууллагуудад тээврийн зардал болон бусад анхаарах асуудлууд сэдвээр 2 удаагийн сургалт зохион байгуулсан. Гадаад сургалт: 2 улсад зохион байгуулагдсан сургалтад ГУАБ 1, ГУБ 2 хамрагдаж мэдлэг чадварыг нэмэгдүүлэн ажилласан. Бусад: 3 сургалтад ГУАБ-2, ГУБ-13 хамрагдаж мэдлэг чадварыг нэмэгдүүлсэн байна. 2. 2024.06.17-ны өдөр БЦТ-ийн бичиг хэргийн албан тушаалд Ц.Мөнхболор томилогдсон. АЕГ-ын даргын 2023 оны А/91 тушаалаар баталсан "Архивын баримтын нэр төрөл, хадгалах хугацааны үлгэрчилсэн жагсаалт болон салбарын жагсаалт"-ын дагуу 2024 онд хөтлөгдөх Байнга хадгалах, 70 жил хадгалах, Түр хадгалах нэрийн "Хөтлөх хэргийн нэрийн жагсаалт"-ыг боловсруулан, хэрэгжилтийг хангуулж ажиллаж байна. 2024 онд үүссэн 5 чиглэлээр 17 хавтас архивласан. БТКУС, үнэ үнэлгээтэй холбоотой "ГУБ-ийн шийдвэрт гаргасан гомдлыг хянасан тухай шийдвэр"-үүдийг стандартын дагуу тус бүр 250 хуудастайгаар товъёог хийн архивын нэгжид хүлээлгэн өгөхөөр ажиллаж байна.	01.01-12.10	95

			бүрдүүлэлтийг цахим хэлбэрт шилжүүлэн Бүрдүүлэлтийн нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлсэн. Сангийн сайдын 2024.01.17-ны өдрийн 06 дугаар тушаал, ГЕГ-ын даргын А/123 дугаар тушаалаар ГЕГ болон дэргэдэх байгууллагын зохион байгуулалт, бүтэц орон тоог шинэчлэн баталсан. ГЕГ-ын даргын 2024.03.04-ны өдрийн Б/133 тоот тушаалаар тус төвд ажиллах ГУАБ, ГУБ нарыг томилоод байна.	3. Заавал шалгах, өндөр эрсдэлийн шалгуурууд болон хяналт шалгалтаас чөлөөлөх хувь хэмжээг нэмэгдүүлэх зорилгоор "Эрсдэлийн шалгуур үзүүлэлтийн хүсэлт"-ийг сар бүр 5-аас доошгүй ААН, иргэн, бараагаар хийж, ЭУХ-т хүргүүлсэн байна. 4. Бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтад хамруулах ААН-ын нэрсийг гарган, ЭУХ-т хүргүүлсэн байна.	3. Тайлант хугацаанд бүрдүүлэлтийн цахим төвөөс эрсдэлийн шалгуур болох зөвшөөрөгдсөн шалгуурт 61 ААН, үл хамаарах шалгуурт 6 ААН, заавал шалгах шалгуурт 2 ААН-ыг оруулахаар нийт 69 "Эрсдэлийн шалгуур үзүүлэлтийн хүсэлт"-ийг боловсруулан товч судалгааны хамтаар ГЕГ-ын ЭУХ-т 2024.02.01-ний өдрийн №5, 2024.04.12-ны өдрийн №52, 2024.05.06-ны өдрийн №58, 2024.05.30-ны өдрийн №72, 2024.09.05-ны өдрийн №125 тоот дотоод зурвасуудаар 5 удаа хүргүүлсэн. Мөн экспортын 38 горимын кодыг заавал шалгах шалгуурт уяаж оруулах саналыг гарган 2024.12.02-ны өдрийн №175 тоот дотоод зурвасаар ГЕГ-ын ЭУХ-т хүргүүлээд байна. 4. Тайлант хугацаанд БББХГУБ нараас нийт 298 ААН-д БДШ оруулах саналыг давхардсан тоогоор 435 удаа кайс програмд оруулсан байна. 4 ААН-ын 2024 оны гаалийн бүрдүүлэлтэд товч судалгаа хийж, 2024.11.29-ны өдрийн №174 тоот дотоод зурвасаар БДШ-тад хамруулах саналыг гарган судалгааны хамтаар ГЕГ-ын БДШГ-т хүргүүлээд байна. Нийт 13 ААН-ын нэрийг БДШ-д хамруулахаар хүргүүлсэн.. **Хүрсэн түвшин:** 1. 2024 оны батлагдсан сургалтын төлөвлөгөөтэй уялдуулан зохион байгуулагдсан 32 сургалтад давхардсан тоогоор 1280 алба хаагч хамрагдаж мэдлэг чадварыг дээшлүүлсэн байна. 2. Гаалийн үнэ, үнэлгээ, барааны ангилалтай холбоотой 446 иргэн, 1439 ААН-ээс гаргасан хүсэлт, гомдол, маргааныг шийдвэрлэсэн шийдвэрийн мэдээллийг архивын нэгж үүсгэн хадгалсан. 2023 оны 11 хавтасыг архивлан архивт хүлээлгэн өгсөн. Мөн 2024 оны үүссэн 5 чиглэлээр 17 хавтас баримтыг архивласан. БТКУС, үнэ үнэлгээтэй холбоотой "ГУБ-ийн шийдвэрт гаргасан гомдлыг хянасан тухай шийдвэр"-үүдийг стандартын дагуу тус бүр 250 хуудастайгаар товъёог хийн архивын нэгжид хүлээлгэн өгөхөөр ажиллаж байна. 3. Эрсдэлийн шалгуур болох зөвшөөрөгдсөн шалгуурт 61 ААН, үл хамаарах шалгуурт 6 ААН, заавал шалгах шалгуурт 2 ААН-ыг оруулахаар нийт 69 "Эрсдэлийн шалгуур үзүүлэлтийн хүсэлт"-ийг боловсруулан товч судалгааны хамтаар ГЕГ-ын ЭУХ-т 2024.02.01-ний өдрийн №5, 2024.04.12-ны өдрийн №52, 2024.05.06-ны өдрийн №58, 2024.05.30-ны өдрийн №72, 2024.09.05-ны өдрийн №125 тоот дотоод зурвасуудаар 5 удаа хүргүүлсэн. 4. Тайлант хугацаанд БББХГУБ нараас нийт 298 ААН-д БДШ оруулах саналыг давхардсан тоогоор 435 удаа сонгож кайс програмд оруулсан байна. 13 ААН-ын нэрийг БДШ-д хамруулахаар 2024.11.29-ний өдрийн №174 тоот дотоод зурвас болон бусад хэлбэрээр хүргүүлсэн..		

Зорилт 2. Улсын хилээр хууль бусаар бараа, тээврийн хэрэгслийг нэвтрүүлэхтэй тэмцэх							
1	Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх барааны бичиг баримтын шалгалт хийсэн байдал	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	ГЕГ-ын даргын 2023.04.17-ны өдрийн А/253 дугаар тушаалаар гаалийн бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагааг цахим хэлбэрт шилжүүлэх, нүүр тулсан харилцаанаас зайлсхийх, гадаад худалдааг хөнгөвчлөх зорилгоор УБГГ-т бүрдүүлэлтийн нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг туршилтаар эхлүүлсэн. ГЕГ-ын даргын 2023.06.15-ны өдрийн А/369 тушаалаар харьяа гаалийн газар, хороодын гаалийн бичиг баримтын бүрдүүлэлтийг цахим хэлбэрт шилжүүлэн Бүрдүүлэлтийн нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлсэн. Сангийн сайдын 2024.01.17-ны өдрийн 06 дугаар тушаал, ГЕГ-ын даргын А/123 дугаар тушаалаар ГЕГ болон дэргэдэх байгууллагын зохион байгуулалт, бүтэц орон тоог	1. Бичиг баримтын бүрдүүлэлтийн хэвийн үйл ажиллагааг хангаж, бичиг баримтын шалгалтыг горимын шаардлага, хууль тогтоомжийн хүрээнд бүрэн алдаагүй хийж, зохих төлөвт бүрэн байршуулсан байна. 2. Судалгаа, дүн шинжилгээг хийж, санал дүгнэлтийг удирдлага болон холбогдох нэгжүүдэд хүргүүлж, мэдээллээр хангаж ажилласан байна. 3. Гаалийн газар, хороодын удирдлагуудтай харилцан мэдээлэл, солилцох, хамтран ажилласан байна.	**Биелэлт:** 1.Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимын хэрэгжилтийг холбогдох хууль тогтоож, журам, зааврын хүрээнд бүрэн хангуулан, хяналт тавин ажиллаж байна. Тайлант хугацаанд 12,255.3 сая ам.долларын статистик үнийн дүн бүхий бараанд 79 горимын кодоор 399,189 гаалийн бүрдүүлэлт хийгдсэн ба нийт 6,104.73 тэрбум төгрөгийн гаалийн болон бусад татвар, 4,133.2 сая төгрөгийн хураамжийг ногдуулан барагдуулж, улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна. 2.БЦТ-өөс гаалийн бүрдүүлэлт, бараатай холбоотой судалгаа, дүн шинжилгээ хийж, санал дүгнэлтийг удирдлага болон ГУБ нарт танилцуулан, холбогдох нэгжүүдэд хүргүүлэн ажилласан. ГЕГ-ын БАУХ-т 2024.03.01 өдөр 24 тоот дотоод зурвасаар ГГХ-ны бүрдүүлэлтийн мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийж, интернэтээр олон нийтэд тараасан үнийг харьцуулсан судалгаа, □ 2024.02.19 өдөр 14 тоот дотоод зурвасаар АНУ суудлын автомашин, □ 2024.03.05 өдөр 26 тоот дотоод зурвасаар БНХАУ-ын чирэгч автомашин болон чиргүүл, □ 2024.04.19 өдөр 53 тоот дотоод зурвасаар цистерн, тавцант, ачааны, хагас ачааны вагоны судалгааг хийж хүргүүлэн батлагдсан судалгаануудын дагуу үнийг баримтлан ажиллаж байна. БЦТ дотооддоо дараах судалгаа дүн шинжилгээг хийж төвийн даргад болон нийт ГУБ нарт танилцуулан ажилласан: □ БТКУС 2716 /Цахилгаан эрчим хүч/ 3 жил, 6801, 6810 /боржур/, 7005 /шил/, 8704 /өөрөө буулгагч/, 8705 /миксер/, 9018 /эм эмнэлгийн хэрэгсэл/ бараануудын бүрдүүлэлтэд дүн шинжилгээ хийж алдаа, цаашид анхаарах асуудлыг танилцуулж алдааг засуулан ажилласан. □ Дэд даргын өгсөн үүрэг даалгаврын дагуу НӨАТ-ын баримтаар баталгаажуулсан тээврийн зардал, □ БНХАУ-ын 8703 суудлын автомашины бүрдүүлэлтэд дүн шинжилгээ хийж алдаа, анхаарах зүйлс, экспортлогч улсад ашиглагдаж буй интернэт сайтуудад хэрхэн ажиллах талаар танилцуулга, □ Gaali.mn сайтаар цахимаар өөрөө мэдүүлсэн ААН, иргэн, □ Нийт системийн хэмжээний түр горимын 2020-2024 оны 5-н жилээр, 3. 3. Энэ ажлын хүрээнд бүх ГГХ-ны дарга, ХША, ГБА-ны дарга, ГУАБ, ГУБ, ГУАБ, ГУБ нартай дараах асуудлуудаар уялдаа холбоотой ажиллаж мэдээлэл, зөвлөмж, чиглэлээр хамтарч ажилласан.	01.01-12.10	95

			шинэчлэн баталсан. ГЕГ-ын даргын 2024.03.04-ны өдрийн Б/133 тоот тушаалаар тус төвд ажиллах ГУАБ, ГУБ нарыг томилоод байна. 2023 оны 12 сарын "Гаалийн захиргааны статистикийн мэдээлэлд зарим үзүүлэлтээр хийгдсэн дүн шинжилгээ"-нд гаалийн мэдүүлгийн алдааг 2023 оны эхний 12 сард 5529 гэж тусгасан байна. Мөн 2024.04.02-ны өдрийн байдлаар 2023 оны "Гааль зөвшөөрөв" төлөвт ороогүй 92 импортын гаалийн бүрдүүлэлт байна. Үүнээс: - Бичиг баримтын шалгалт хийгдсэн-61 - Татвар төлсөн-16 - Засварт буцаасан-15		□ Татвар орлогын төлөвлөгөө биелүүлэх чиглэлээр УБГГ-тай биечилсэн 1, ЗҮГГ-тай онлайн 2, СШГГ-тай биечилэн 2 удаа, нийт 5 удаагийн уулзалт, □ ЗҮГГ-ын холбоо баригчаар дамжуулж 62 удаагийн хамтарсан манифестийн лавлагааг авсан.. **Хүрсэн түвшин:** 1. Татварын дүнг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 1,329.6 тэрбум төгрөгөөр буюу 27.8 хувиар, хураамжийн дүн 789.5 сая төгрөгөөр буюу 27.8 хувиар тус тус өссөн үзүүлэлттэй байна. 401, 4011, 402, 4021, 403, 4031 горимоор гаалийн болон бусад албан татвараас чөлөөлөгдөж, дотоодын хэрэглээнд зориулан оруулах горимоор 657.8 сая ам.долларын статистик дүн бүхий бараа татварын хөнгөлөлт чөлөөлөлтөд хамрагдсан нь өмнөх оныхоос 128.2 хувиар өссөн байна. 2. Гаалийн тариф, татварын тухай хуулийн 15.2.2.4-д заасны дагуу Чирэгч автомашин болон бүх төрлийн чиргүүл, АНУ-аас импортолж байгаа суудлын автомашин, Замын-Үүд дэх гаалийн газрын хилийн үнийн судалгааг шинэчлэн батлуулсаныг дагуу нэмж ногдуулсан татварын зөрүү нийт 94 тэрбум төгрөг. Холбогдох судалгаа дүн шинжилгээндийг хийснээр гарсан алдааг тухай бүр засуулж, цаашид анхаарах асуудлыг танилцуулсанаар алдаа гаргах нь багасаж байна. 3. ЗҮГГ-ын холбоо баригчаар дамжуулан авсан хамтарсан манифестийн мэдээллээс гаалийн байгууллагад багаар мэдүүлснийг лавлагааны дагуу гаалийн нэгж үнийг дахин хянаснаар 406,9 сая төгрөгийн татвар /манифестын лавлагааны 28.5 хувь/, хамтарсан манифестийн мэдээлэл гаалийн байгууллагад мэдүүлсэнтэй таарсан болон мэдүүлснээс бага үнийн дүнтэй ирсэн хэдий ч уялдуулан хэрэглэх үнийн аргаар гаалийн нэгж үнийг дахин хянасан 520,6 сая төгрөгийн татварыг /лавлагааны 71.5 хувь/ ногдуулж барагдуулсан байна. БЦТ-ийн ГУБ нар гаалийн бүрдүүлэлтэд бичиг баримтын шалгалт хийх явцдаа гаалийн болон бусад хууль тогтоомж зөрчсөн нийт 115 үйлдлийг илрүүлэн 64 зөрчлийн бүрдүүлэлтийн цахим төвийн эрх бүхий албан тушаалтан Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн дагуу хялбаршуулсан журмаар шалган шийдвэрлэж 75.84 сая төгрөгийн татварыг нөхөн төлүүлэн 71.91 сая төгрөгийн торгууль ногдуулан барагдуулсан байна. Зөрчлийн шинжтэй 51 үйлдлийг Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн 1.8 дугаар зүйлийн дагуу харьяа гаалийн газар, хороодын эрх бүхий албан тушаалтанд шилжүүлсний дагуу 64.34 сая төгрөгийн татварыг нөхөн төлүүлэн 63.92 сая төгрөгийн торгууль ногдуулан барагдуулсан байна..		

2	Гаалийн бүрдүүлэлтэд гарсан алдаа болон зөрчил илрүүлэлт, шийдвэрлэлт, алдааг бууруулах чиглэлээр зохион байгуулсан ажил	Илрүүлсэн зөрчлийн тоо, нөхөн төлүүлсэн татварын дүн, торгуулийн дүн	2023 онд бичиг баримтын шалгалтын явцад нийт 87 зөрчлийг илрүүлэн 72,8 сая төгрөгөөр торгон, 7,65 сая төгрөгийн татварыг нөхөн төлүүлсэн байна.	1. Мэдүүлэгчийн гаргасан алдааг илрүүлсэн тоо, нийт бүрдүүлэлтэд эзлэх хувийг өмнөх оны мөн үеэс 1 хүртэл хувиар нэмэгдүүлнэ. 2. Бичиг баримтын шалгалтын явцад илрүүлсэн зөрчлийн тоо, нөхөн төлүүлсэн татвар, торгуулийн дүнг өмнөх оны мөн үеэс 3 хүртэл хувиар нэмэгдүүлнэ. 3. Барааны ангиллын луйврыг илрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохион байгуулж ажилласан байна. 4. Гааль зөвшөөрөв төлөвөөс засварт буцааж мэдүүлэгт засвар оруулсан байдлыг өмнөх оны мөн үеэс 1 хүртэл хувиар бууруулна.	**Биелэлт:** БЦТ-д 2024 оны эхний 11 сард 399593 импортын, 5958 экспортын, нийт 405551 гаалийн мэдүүлгийн 2111174 бичлэгээр гаалийн бүрдүүлэлт хийсэн байна. Тайлант хугацаанд нийт 1800 гаалийн зуучлагч аж ахуйн нэгж, байгууллага, ГБМэргэжилтэн болон зуучлагчид 88699 удаагийн засварт буцаалтаас дагалдах баримт нэмсэн 47851 засварт буцаалтыг хассанаар 40848 бичлэг засварласан. 2023 онд 309181 гаалийн мэдүүлгээр 1788863 бичлэгийг хянаж, 63207 бичлэг засварт буцаасан нь нийт бичлэгийн 3,5% эзэлж байсан бол 2024 онд 405551 гаалийн мэдүүлгээр 2111174 бичлэгийг хянаж 88699 бичлэгийг засварт буцаасан нь нийт бичлэгийн 4,2% эзэлж байгааг харьцуулбал мэдүүлгийн тоо 96370, бичлэгийн тоо 322311, засварт буцаалт 1,8% өсөлттэй харагдаж байна. 2024 онд бичиг баримтын шалгалт хийх явцад ГТХууль, ГТГТТХ зөрчсөн нийт 116 зөрчлийг илрүүлэн Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа явуулан Зөрчлийн тухай хуулийн 9 зүйлчлэлээр 140.19 сая төгрөгийн татварыг нөхөн төлүүлж, 136.14 сая төгрөгөөр торгож 276.33 сая төгрөгийн орлогыг төвлөрүүлсэн. 2023 онд 87 зөрчлийг илрүүлэн Зөрчлийн тухай хуулийн 7 зүйлчлэлээр 7.65 сая төг-ийн татварыг нөхөн төлүүлэн, 72.83 сая төг-ийн торгуулийг ногдуулан. 2023 оны үзүүлэлттэй харьцуулахад зөрчлийн тоо 29 буюу 33.3 хувь, нөхөн төлсөн татварын дүн 72.83 сая төг буюу 1732 хувь, торгуулийн дүн 63.32 сая төг буюу 86.94 хувиар тус тус нэмэгдсэн. ГУБ нарыг мэргэшүүлэх чиглэлээр 97 бүлгийн барааг хуваарилан БЦТ-ийн даргаар батлуулан хариуцсан бүлгийн барааны ГБ-д холбогдох хууль тогтоомж, бүрдүүлэлтийн судалгааг хийлгэж тусдаа хавтас үүсгэн санг бүрдүүлсэн. Бичиг баримтын бүрдүүлэлтийн үе шатанд барааны ангиллын хяналтыг хэрэгжүүлж, ангиллын луйврыг илрүүлж барааны ангиллын код хянаж 831 бичлэгт өөрчлөлт оруулсан. Автомашины болон хил орчмын үнийн судалгааг хийж, ГЕГ-ын холбогдох нэгжээр хянуулан баталгаажуулж, гаалийн үнийг тодорхойлоход ашигласан. 2024 оны хилийн үнийн судалгаанд үндэслэн 56.6 тэрбум төгрөг, татвар нэмж төлүүлсэн. БЦТ-ийн албан хаагч нарыг мэргэшүүлэх, алдаа дутагдал гаргахгүй хуулийг нэг мөр хэрэгжүүлэх зорилгоор мэдээллийн цагийг долоо хоног бүр Мягмар гаригт 7:30 минутад хийж хэвшсэн. 29 удаагийн сургалт, ярилцлага хийсэн. Хууль ёсны худалдааг хөнгөвчлөх, хууль бус худалдаатай тэмцэх чиглэлээр 2 удаагийн аяныг зарлан явуулсан.. **Хүрсэн түвшин:**	01.01-12.10	95

					Бүрдүүлэлтийн цахим төвөөс гаалийн мэдүүлгийн баазыг үнэн зөв бүрдүүлэх, гаалийн болон бусад татварыг үнэн зөв ногдуулж барагдуулах, гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтнийг чадавхжуулах чиглэлээр нэлээд анхаарч тодорхой ажлуудыг зохион байгуулж ажилласнаар тодорхой үр дүнд хүрч байна. 2024 онд 18 зуучлагч байгууллагын 21 ГБМ-ий 22 зөрчлийг илрүүлэн ЗТХ-ийн 11.21.14-д заасны дагуу тус бүр 300000 төгрөгөөр торгосон. ГБМ-д хариуцлага тооцсон байдал 2023 онтой харьцуулбал зөрчлийн тоо 7 буюу 46.6%, торгууль 2.1 сая буюу 46.6% тус тус нэмэгдсэн байна. 2024 онд 116 зөрчлийг илрүүлэн Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа явуулан Зөрчлийн тухай хуулийн 9 зүйлчлэлээр 140.19 сая төгрөгийн татварыг нөхөн төлүүлж, 136.14 сая төгрөгөөр торгож 276.33 сая төгрөгийн орлогыг төвлөрүүлсэн. 2023 оны үзүүлэлттэй харьцуулахад зөрчлийн тоо 29 буюу 33.3 хувь, нөхөн төлсөн татварын дүн 72.83 сая төг буюу 1732 хувь, торгуулийн дүн 63.32 сая төг буюу 86.94 хувиар тус тус нэмэгдсэн. Бүрдүүлэлтийн цахим төвөөс гаалийн улсын байцаагч нарын мэдлэг, чадавхийг нэмэгдүүлэн барааны ангилал, гаалийн үнийг худал мэдүүлсэн алдааг засч татварын нэмж төлүүлэн 78 зөрчилд Зөрчлийн тухай хуулийн дагуу 140.18 сая төгрөгийн татварыг нөхөн төлүүлэн, 107.29 сая төгрөгөөр торгосон, 3 хуулийн этгээдийг тус бүр 3 сая төгрөгөөр торгох хариуцлага хүлээлгэсэн. Тайлант хугацаанд нийт 8583 мэдүүлгийг "гааль зөвшөөрөв" төлөвөөс засварласан байна. Үүнээс 4197 мэдүүлгийг тухайн өдөрт нь, 1046 мэдүүлгийг ГЕГ-аас шалгуулахаар буцаасан, 3340 мэдүүлгийг гаалийн газар, хороод ГЕГ-ын Статистикийн хэлтэст хүсэлт илгээн засварласан байна. нийт бүрдүүлэлтийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 96548 мэдүүлгээр буюу 31.27%-иар өссөн байна. "Гааль зөвшөөрөв" төлөвөөс 2023 онд буцаан зассан 4194 мэдүүлэг нь тухайн оны нийт бүрдүүлэлтийн 1.36%-ийг эзэлж байсан бол 2024 онд зассан 3849 мэдүүлэг нь нийт бүрдүүлэлтийн 0.95%-ийг эзэлж байна. Энэ нь 2024 оны эхний 11 сард "гааль зөвшөөрөв" төлөвөөс буцаан заасан мэдүүлгийн тоо 345 мэдүүлэг буюу 8.23%-иар буурсан сайн үзүүлэлттэй байна. БЦТ-ийн албан хаагч нарыг мэргэшүүлэх, алдаа дутагдал гаргахгүй хуулийг нэг мөр хэрэгжүүлэх зорилгоор мэдээллийн цагийг долоо хоног бүр Мягмар гаригт өглөө бүр ГУБ нарт хийж Мэдээлэл, анхааруулга өгч хэвшсэн.		

3	Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимын хэрэгжилт, гаалийн тариф, гарал үүслийн хяналт	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлэр	2023 онд 24 удаагийн горимын шаардлага зөрчиж хугацаа хэтрүүлсэн. 298 гаалийн бүрдүүлэлтийн горим өөрчлөн мэдүүлгийг татгалзсан төлөвт оруулсан байна. /ГЕГ-ын Хяналт бүрдүүлэлтийн газрын 2023 оны тайлангаас авсан тоон үзүүлэлт/	1. Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимын хэрэгжилтийг хангуулж ажилласан байна. 2. Түр горимд байршуулсан бараанд хяналтыг сайжруулах чиглэлээр арга хэмжээ авч, хэрэгжүүлсэн байна, гаалийн газар, хороодтой хамтарч мэдээлэл солилцон ажилласан байна. 3. Гаалийн бүрдүүлэлтийн явцад хөнгөлөлттэй болон нэн тааламжтай тарифыг нягтлан шалгаж, дүн шинжилгээ хийж, илэрсэн алдааг засварлаж ажилласан байна.	**Биелэлт:** 1. Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимын хэрэгжилтийг холбогдох хууль тогтоож, журам, зааврын хүрээнд бүрэн хангуулан, хяналт тавин ажиллаж байна. Тайлант хугацаанд 12,255.3 сая ам.долларын статистик үнийн дүн бүхий бараанд 79 горимын кодоор 399,189 гаалийн бүрдүүлэлт хийгдсэн ба нийт 6,104.73 тэрбум төгрөгийн гаалийн болон бусад татвар, 4,133.2 сая төгрөгийн хураамжийг ногдуулан барагдуулж, улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна. Татварын дүнг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 1,329.6 тэрбум төгрөгөөр буюу 27.8 хувиар, хураамжийн дүн 789.5 сая төгрөгөөр буюу 27.8 хувиар тус тус өссөн үзүүлэлттэй байна. 401, 4011, 402, 4021, 403, 4031 горимоор гаалийн болон бусад албан татвараас чөлөөлөгдөж, дотоодын хэрэглээнд зориулан оруулах горимоор 657.8 сая ам.долларын статистик дүн бүхий бараа татварын хөнгөлөлт чөлөөлөлтөд хамрагдсан нь өмнөх оныхоос 128.2 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. 2. Түр горимын 10-н кодоор 230891.6 мян.ам.долларын үнийн дүн бүхий бараа, тээврийн хэрэгсэлд 7155 гаалийн мэдүүлгээр түр горимын оруулах болон гаргах бүрдүүлэлт хийгдсэн. /экспортын 733 мэдүүлэг 101986.6 мян.ам.доллар, импортын 6422 мэдүүлэг 128905.0 мян.ам.дол/ ГТХ-ийн 95.1-р зүйлд заасан гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулсан, гаргасан барааг бүрмөсөн орох горимд шилжсэнээр 2024 оны эхний 11 сард 30 тэрбум 584 сая төгрөгийг татвар улсын төсөвт төвлөрсөн байна. Түр горимын мэдүүлгийн хаалтыг харуулбал: - Хугацаанд хаагдсан - 9683 - Хугацаа болоогүй - 1897 - Хугацаа хэтэрсэн - 95 гаалийн мэдүүлэг тус тус байна. 3. Япон-Монголын Эдийн засгийн түншлэлийн хэлэлцээр болон Ази, Номхон далайн худалдааны хэлэлцээрийн /АПТА/ хөнгөлөлттэй тарифтай холбоотой гаалийн бүрдүүлэлтэнд хяналт тавин ажиллаж алдаатай мэдүүлгийг тухай бүр хариуцсан ГУБ-д мэдэгдэж мэдүүлгийг зассан. Японы хөнгөлөлттэй тарифаар бүрдүүлэлт хийсэн 02-2091010-24-I31401 дугаартай мэдүүлгийн гарал үүслийг ГБМ андуурч хийсэн байсныг зөв болгуулсан бол 02-2111005-24-I30325 дугаартай мэдүүлгийн алдааг засуулан 3'630'134.56 төгрөгийн татварыг нөхөн төлүүлсэн. Цахимаар өөрөө мэдүүлсэн иргэн, ААН-ийн хөнгөлөлттэй тарифаар андуурч илгээсэн бүрдүүлэлтийг нягтлан шалгаж 24 мэдүүлгийг засуулан 227'625.07 төгрөгийн татвар нөхөн төлүүлсэн.. **Хүрсэн түвшин:** 1. Тайлант хугацаанд нийт 12,255.3 сая ам.доллар бүхий 399,189 импортын гаалийн бүрдүүлэлт хийгдсэн нь өмнөх оны мөн үеийн	01.01-12.10	95

					байдалтай харьцуулахад статистик дүн 2,624.45 сая ам доллар илүү буюу 27.25 хувийн өсөлттэй, 97,032 бүрдүүлэлт илүү буюу 32.11 хувийн өсөлттэй үзүүлэлттэй байна. Нийт экспорт 816.3 сая долларын статистик дүн бүхий 6,143 экспортын бүрдүүлэлт хийгдсэн нь өмнөх оны мөн үеийн байдалтай харьцуулахад статистик дүн 163.25 сая ам.доллараар бага буюу 16.67 хувь, бүрдүүлэлтийн тоо 480 буюу 7.25 хувиар тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна. 2. Тайлант хугацаанд хугацаанд горимын 10-н кодоор 230891.6 мян.ам.долларын үнийн дүн бүхий бараа, тээврийн хэрэгсэлд 7155 гаалийн мэдүүлгээр түр горимын оруулах болон гаргах бүрдүүлэлт хийгдсэн. Тайлант хугацаанд 7820 мэдүүлгээр 296.8 сая ам.долларын бараа, тээврийн хэрэгсэлд түр горимын хаалтын бүрдүүлэлт хийсэн байна. /горимын код 120, 133, 300, 420-422, 442, 621-624/ Импортын түр горимын мэдүүлгийн тоо өмнөх оны мөн үеийнхээс 5.5 хувь өссөн боловч барааны үнийн дүн 10.2 хувь, татварын дүн 2.5 хувиар тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна. Гаалийн тухай хуулийн 95.1-р зүйлд зааснаар гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулсан, гаргасан барааг бүрмөсөн орох горимд шилжсэнээр 2024 оны эхний хагас жилд 7 тэрбум 409 сая төгрөгийг татвар улсын төсөвт төвлөрсөн байна. 2024 оны 8 дугаар сард зохион байгуулсан "Хууль ёсны худалдааг хөнгөвчлөх, хууль бус худалдаатай тэмцэх аян"-ны хүрээнд 2020-2024 оны түр хугацаагаар импортлогдсон барааны судалгааг хийсэн ба үүний үр дүнд хугацаа хэтэрсэн 36 гаалийн мэдүүлгийн жагсалт гарган холбогдох газар, хороонд мэдэгдэн заавар, зөвлөгөөг өгч ажилласнаар 20 мэдүүлэг түр горимын хаалтын бүрдүүлэлтийг хийсэн. 3 2024 онд Нэн тааламжтай тарифаар 11896.86 сая ам.доллар, ердийн тарифаар 22.7 сая ам.доллар, хөнгөлттэй тарифаар 334.9 сая ам.долларын үнийн дүн бүхий бараанд гаалийн бүрдүүлэлт хийж нийт 6103.99 тэрбум төгрөгийн татварыг улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна. Энэ нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад Японы хөнгөлөлттэй тарифаар бүрдүүлэлт хийсэн гаалийн мэдүүлэг 17.8 хувиар буурсан бол АПТА хөнгөлөлттэй тарифаар бүрдүүлэлт хийсэн мэдүүлэг 6 дахин өссөн байна. Нийт гаалийн бүрдүүлэлтийн 50 гаруй хувийг 8703 бүлгийн бараа болох автомашин эзэлж байна..	-	
4	Барааны ангилал, гаалийн үнэ, үнэлгээг үнэн зөв мэдүүлэх, тодорхойл	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	ГЕГ-ын даргын 2023.04.17-ны өдрийн А/253 дугаар тушаалаар гаалийн бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагааг цахим хэлбэрт шилжүүлэх,	1. Эрсдэл тооцох системд үндэслэн гаалийн үнийн хяналтыг оновчтой зохион байгуулах, гаалийн үнийн	**Биелэлт:** 1. "Автомашин, тоног төхөөрөмжийн бүрдүүлэлтийн хэсэг"-ийн тусад зохион байгуулсан, автомашины USS дуудлага худалдааны албан ёсны эрхийг авсан, мөн төмрийн нээлттэй биржийн цахим хуудас www.lgmi.com-т хандах 1 жилийн албан ёсны эрхийг БАҮХ-ээс иргүүлснийг үнийн хяналтын зорилгоор ашиглаж байна. Эрсдэл тооцох системд үндэслэн гаалийн үнийн хяналтыг оновчтой зохион байгуулах ажлын хүрээнд зөвшөөрөгдсөн шалгуурт 61 ААН, ул	01.01-12.10	95

	ох чиглэлээр зохион байгуулсан ажил		нүүр тулсан харилцаанаас зайлсхийх, гадаад худалдааг хөнгөвчлөх зорилгоор УБГГ-т бүрдүүлэлтийн нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг туршилтаар эхлүүлсэн. ГЕГ-ын даргын 2023.06.15-ны өдрийн А/369 тушаалаар харьяа гаалийн газар, хороодын гаалийн бичиг баримтын бүрдүүлэлтийг цахим хэлбэрт шилжүүлэн Бүрдүүлэлтийн нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлсэн. Сангийн сайдын 2024.01.17-ны өдрийн 06 дугаар тушаал, ГЕГ-ын даргын А/123 дугаар тушаалаар ГЕГ болон дэргэдэх байгууллагын зохион байгуулалт, бүтэц орон тоог шинэчлэн баталсан. ГЕГ-ын даргын 2024.03.04-ны өдрийн Б/133 тоот тушаалаар тус төвд ажиллах ГУАБ, ГУБ нарыг томилоод байна.	хяналтын тогтолцоонд шинэ хандлага төлөвшүүлсэн байна. 2. Гаалийн үнийн хяналтыг цахимжуулах боломжийг судалж эхэлсэн байна. 3. Импортын барааны хэлцлийн үнийн баазыг бүрдүүлж, ГЕГ-ын холбогдох нэгжээс баталсан үнийн мэдээлийн санг гаалийн үнийг тодорхойлоход ашигласан байна. 4. Автомашины болон хил орчмын үнийн судалгааг хийж, ГЕГ-ын холбогдох нэгжээр хянуулан баталгаажуулж, гаалийн үнийг тодорхойлоход ашигласан байна. 5. Судалгаа, дүн шинжилгээнүүдийг гаалийн бүрдүүлэлтийн,	хамаарах шалгуурт 6 ААН, заавал шалгах шалгуурт 2 ААН, экспортын 38 горимын кодыг заавал шалгах шалгуурт хамаарах санал 6 удаа хүргүүлсэн. 2. Туршилтын 10 сарын 01-ны өдрөөс эхлэн Toyota, Prius автомашины үнийн хяналтыг цахимжуулсан. 3. 2024 оны эхний 11 сарын байдлаар 2 093 867 бичлэгт импортын гаалийн бүрдүүлэлт хийж, 74% буюу 1 545 671 барааг хэлцлийн үнийн аргаар, 26% буюу 548196 барааг гаалийн үнэлгээний бусад аргаар тодорхойлсон байна. Импортын барааны үнийн мэдээллийн сан бүрдүүлэх ажлын хүрээнд хэлцлийн үнийн санд 1024293 барааны мэдээлэл, баталгаажсан санд 224725 мэдээлэл, нягтлан шалгах санд 1700 нийт 1250717 мэдээлэл оруулсан. 4. АНУ, БНХАУ-аас импортолж байгаа автомашины, ОХУ-аас импортолсон вагоны судалгааг хийж, БАҮХ-р хянуулан Cais-ийн үнийн судалгаа дэд цэсэнд байршуулан, БАҮХ, ЗҮГГ-тай хамтран хилийн үнийн судалгааг хийж үнийн хяналтын зорилгоор ашиглаж байна. 5. Тайлант хугацаанд 334 өдөр орлогын мэдээг татварын төрөл, гаалийн газар хороо, бүрдүүлэлтийн тоо, үнэлгээний арга /мэдүүлэг, бичлэг, иргэн, ААН/ -г гарган дүн шинжилгээ хийж, удирдлагыг мэдээллээр хангаж байсан. Тайлант хугацаанд 11 нэр төрлийн барааны судалгаа хийсэн. 6. Бүрдүүлэлтийн явцад барааны ангиллын код хянаж 928 бичлэгт өөрчлөлт оруулсан ба бүрдүүлэлтийн явцад 47 гаалийн мэдүүлгээр 403 горимоор мэдүүлсэн барааны ангиллын кодыг хянаж буруу мэдүүлснийг илрүүлж 400 горимын кодоор бүрдүүлэлт хийсэн. 7. БНХАУ-д үйлдвэрлэгдсэн автомашины vin17.com сайтаар арлаар хайлт хийж, лавлах санд мэдээлэл илгээх, мөн 87.05, 84, 85, болон 90 дүгээр бүлэгт хамаарах барааны бичиглэлийн талаар 01-8/2037 тоот албан бичгээр чиглэл өгсөн. 8. Энэ онд ГБМ-ээс ирүүлсэн 6 оноосон нэр, 434 үйлдвэрлэгч 115 хөдөлгүүрийн багтаамж, 3407 модель, 2078 кузовын мэдээлэл нэмж лавлах санг баяжуулсан.. **Хүрсэн түвшин:** 1. Бүх төрлийн автомашин, хүнд машин механизмын үнийн хяналтыг сайжирсан. Япон улсаас импортолсон автомашины хувьд эрсдэл тооцон USS-ээс дуудлага худалдааны эрхээр мэдүүлсэн үнийг шалгаж 27 автомашин дээр 67.7 сая төгрөг нөхөн төлүүлэн, 33.8 сая төгрөгийн торгууль төлүүлсэн. ЭҮХ хүргүүлсэн шалгуурын дагуу бүрдүүлэлтийн явцад 67 ААН хяналтын төлөв өөрчлөгдөж, бүрдүүлэлтэд зарцуулах хугацаа буурах боломжтой болно. 2. 10-11 сард Toyota, Prius маркийн суудлын автомашин 10331 импортолсон ба 91.8 хувийг хэлцлийн үнийг аргаар, 8.2%-ийг бусад		

				орлогын, горимын, хөнгөлөлт чөлөөлөлтийн гэх мэт олон чиглэлээр хийж, удирдлагыг мэдээллээр ханган, бүрдүүлэлтэд гарч байгаа алдаа дутагдалыг засч, үйл ажиллагааг сайжруулсан байна. 6. Бичиг баримтын бүрдүүлэлтийн үе шатанд барааны ангиллын хяналтыг хэрэгжүүлж, ангиллын луйврыг илрүүлж ажилласан байна. 7. Барааны бичиглэл ижилсгэх чиглэлээр гарын авлага гаргаж, нэг болон ижил төрлийн зарим барааны бичиглэлийг жигдрүүлэн холбогдох судалгаа, дүн шинжилгээг хийсэн байна.	аргаар үнэлсэн ба гаалийн хяналтын улаан төлөвт сонгогдсон мэдүүлгийн 48.1 хувь нь системээс цахимаар үнэлсэн. 3. Гаалийн бүрдүүлэлтийн 400 горим, хэлцлийн 110 кодтой, хэлцлийн үнийн аргаар үнэлсэн нийт бичлэгийн 1 278 673 үүнээс 82 хувь буюу 1 251 531 мэдээлэл санд оруулсан байна. Хэлцлийн үнийн аргаас бус аргаар гаалийн үнийг тодорхойлсон нийт 548196 бичлэгийн 40,1 хувийг "Үнийн мэдээллийн сан"-гийн "Баталгаажсан үнийн мэдээлэл"-тэй харьцуулан гаалийн үнийг тодорхойлсон бөгөөд нэмж ногдуулсан татварын зөрүү 106.8 тэрбум төгрөг байна. 4. БНХАУ-аас импортолсон чирэгч, бүх төрлийн чиргүүлийн үнийн судалгаа дугаар 01202401000003, судалгаанд үндэслэн нэмж төлүүлсэн татварын дүн 22.4 тэрбум төгрөг, АНУ-аас импортолж байгаа суудлын автомашины үнийн судалгааны дугаар нь 012024010000002, судалгаанд үндэслэн нэмж төлүүлсэн татварын дүн 8,4 тэрбум төгрөг, хилийн үнийн судалгаанд үндэслэн нэмж ногдуулсан татварын зөрүү 56.6 тэрбум төгрөг, 01202402000001 дугаартай вагоны судалгаанд үндэслэн 774.7 сая төгрөг татварын орлого төвлөрүүлсэн. 5. Өдөр бүр удирдлагыг мэдээллээр хангаж ажилласан. 11 нэр төрлийн барааны судалгаанд үндэслэн бүрдүүлэлтийн алдаа дутагдал бууруулсан. 6. 403 горимоор мэдүүлсэн барааны ангиллын кодыг хянаж буруу мэдүүлснийг илрүүлж 400 горимын кодоор бүрдүүлэлт хийж нөхөн төлүүлсэн татварын дүн 1,008,945,047.37 төгрөг байна. 7. БНХАУ-аас импортосон автомашины бичиглэл ижилсэж, үнийн хяналт сайжирсан. 8. 2024 онд 161 оноосон нэр, 1358 үйлдвэрлэгч, 1127 хөдөлгүүрийн багтаамж, 14450 моделийн төрөл, 9816 кузовын төрлийн мэдээллийг гаалийн бүрдүүлэлтэд ашиглаж, бүх төрлийн автомашины бичиглэл ижилсгэж байна..		

				8. Барааны лавлах санг баяжуулж ажилласан байна.			
Зорилт 4.“Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх”							
1	Өргөдөл, гомдол, маргааныг шийдвэрлэсэн байдал	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	- ГЕГ-ын даргын 2023.04.17-ны өдрийн А/253 дугаар тушаалаар гаалийн бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагааг цахим хэлбэрт шилжүүлэх, нүүр тулсан харилцаанаас зайлсхийх, гадаад худалдааг хөнгөвчлөх зорилгоор УБГГ-т бүрдүүлэлтийн нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг туршилтаар эхлүүлсэн. ГЕГ-ын даргын 2023.06.15-ны өдрийн А/369 тушаалаар харьяа гаалийн газар, хороодын гаалийн бичиг баримтын бүрдүүлэлтийг цахим хэлбэрт шилжүүлэн Бүрдүүлэлтийн нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлсэн. Сангийн сайдын 2024.01.17-ны өдрийн 06 дугаар тушаал, ГЕГ-ын даргын А/123	1. Бичиг баримтын бүрдүүлэлтийн үе шатанд ирсэн өргөдөл, гомдолыг холбогдох хуульд заасан хугацаанд нь бүрэн шийдвэрлэсэн байна. 2. Шийдвэрийн мэдээллийг кайс систмеийн маргаан шийдвэрийн сан, дуудлагын төвийн шийдвэрлэх жагсаалтад бүрэн оруулсан байна. 3. Бичиг баримтын бүрдүүлэлт хариуцсан ГУБ нарыг чадавхижуулах чиглэлд 5-аас доошгүй удаа сургалт зохион байгуулсан байна.	**Биелэлт:** 1. Тайлант хугацаанд Бүрдүүлэлтийн цахим төв нь БББХГУБ нарыг 8 хүний бүрэлдэхүүнтэйгээр 6 баг болгон хувааж байсан ба 2024 оны 8-р сараас эхлэн 10-12 хүний бүрэлдэхүүнтэйгээр 5 баг болгон хувааж нэг сарын хугаацаатайгаар хуваарилан автомашины бүрдүүлэлт, 403 горимын бүрдүүлэлт болон экспортийн гаалийн бүрдүүлэлт, барааны ангилал үнэ үнэлгээний хяналт, гомдол маргааныг шийдвэрлэн ажиллаж байна. Үүнээс гаалийн үнэ үнэлгээтэй холбоотой шийдвэр 581, БТКУС-ын кодоор 12 маргааныг тус тус шийдвэрлэсэн байна. Гаалийн тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн дагуу ГУБ шийдвэрт гаргасан гаалийн үнэ үнэлгээтэй холбоотой 581 гомдол, хүсэлтийг хүлээн авч шийдвэрлэсэн. Дээр дурдсан 581 үнэ үнэлгээтэй холбоотой гомдолоос анхан шатны шийдвэрийг хэвээр үлдээсэн, гомдлыг хангахаас татгалзсан 388 шийдвэр гаргасан байна. Харин ГУБ шийдвэрийг бүхэлд нь өөрчилсөн 40 шийдвэр, ГУБ-ын шийдвэр үндэслэлтэй боловч дахин хянах 153 шийдвэр гаргасан байна. Эдгээр үйл ажиллагаа, шийдвэрийн үр дүнд 15.7 тэрбум төгрөг улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна. Дээрх бүх гомдлыг Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай хуульд заасан хугацаанд хянаж шийдвэрлэсэн. 2. Тайлант хугацаанд гарсан гомдлын шийдвэрийн мэдээллийг кайс систмеийн маргаан шийдвэрийн сан, дуудлагын төвийн шийдвэрлэх жагсаалтад бүрэн оруулсан байна. 3. Бичиг баримтын бүрдүүлэлт хариуцсан ГУБ нарыг чадавхижуулах чиглэлээр зохион байгуулсан сургалт. Тайлант хугацаанд БББХГУБ, ГУАБ нарыг чадвахижуулах, мэдлэг чадварыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр сургалтын төлөвлөгөө гарган төвийн даргаар батлуулсан ба батлагдсан сургалтын төлөвлөгөөтэй уялдуулан 29 сургалтыг зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 1160 алба хаагчид хамрагдан, мэдлэг чадварыг нэмэгдүүлэн ажилласан байна.. **Хүрсэн түвшин:** 1. Гаалийн үнэтэй холбоотой гомдол маргааныг шийдвэрлэх явцад тайлант хугацаанд 15.7 тэрбум төгрөг улсын төсөвт төвлөрүүлсэн, мөн гомдол бүрийг дээрх хуульд заасан хугацаанд хянаж шийдвэрлэсэн.	01.01-12.10	95

			дугаар тушаалаар ГЕГ болон дэргэдэх байгууллагын зохион байгуулалт, бүтэц орон тоог шинэчлэн баталсан. ГЕГ-ын даргын 2024.03.04-ны өдрийн Б/133 тоот тушаалаар тус төвд ажиллах ГУАБ, ГУБ нарыг томилоод байна. - СЕРП програмд дуудлагын төв цэс нэмэгдэж, 2023.11.01-ээс эхлэн цахим хаягаар бичиг баримтын шалгалтын явцад мэдүүлэгчээс гарсан гомдол, хүсэлт, маргааныг гомдлын төрөл, дуудлагын эх үүсвэр, дуудлагын төрлөөр ангилан бүртгэж эхэлсэн.		2. Тайлант хугацаанд гарсан гомдлын шийдвэрийн мэдээллийг кайс систмеийн маргаан шийдвэрийн сан, дуудлагын төвийн шийдвэрлэх жагсаалтад бүрэн оруулсан байна. 3. БББХГУБ, ГУАБ нарыг чадвахижуулах чиглэлд 2024 онд сургалтын төлөвлөгөө боловсруулан батлуулсан ба батлагдсан сургалтын төлөвлөгөөтэй уялдуулан 29 сургалтыг зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 1160 алба хаагчид хамрагдаж, мэдлэг чадварыг нэмэгдүүлсэн байна..		
2	Бодлогын баримт бичгийн зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилт	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	ГЕГ-ын даргын 2023.04.17-ны өдрийн А/253 дугаар тушаалаар гаалийн бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагааг цахим хэлбэрт шилжүүлэх, нүүр тулсан харилцаанаас зайлсхийх, гадаад худалдааг хөнгөвчлөх зорилгоор УБГГ-т бүрдүүлэлтийн	1. Бодлогын баримт бичигт тусгагдсан арга хэмжээний хэрэгжилтийг тайлагнана.	**Биелэлт:** Тайлант хугацаанд ГЕГ-ын БАУХ-тэй хамтран "Улсын чанартай томоохон төсөл, арга хэмжээ"-ний хүрээнд 4 төсөл, арга хэмжээний 4060 барааны ангиллын кодыг тодорхойлон ажиллалаа. Үүнд: 1. Засгийн газрын 2024.01.25-ны өдрийн 37 дугаар тогтоолоор [redacted]ХК-ийн Говь-Алтай аймгийн Тайшир сумын дөрвөлжин шохойн чулууны ордыг түшиглэн байгуулах шохойн үйлдвэрийн бүтээн байгуулалтад зориулагдан импортоор оруулж ирэх техник, тоног төхөөрөмж, түүний иж бүрдэлд ногдуулах гаалийн болон нэмэгдсэн өртгийн албан татварыг 2 жилийн хугацаанд хэсэгчлэн төлүүлэх ажлын хүрээнд тус компанийн БНХАУ-ын Chengdu design and research institute of building materials industry Co.ltd компанитай байгуулсан [redacted] гэрээний дагуу нийт 7 үнийн нэхэмжлэхийн 78 бараа болон задаргаа 506 барааны ангиллын код,	01.01-12.10	95

			нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг туршилтаар эхлүүлсэн. ГЕГ-ын даргын 2023.06.15-ны өдрийн А/369 тушаалаар харьяа гаалийн газар, хороодын гаалийн бичиг баримтын бүрдүүлэлтийг цахим хэлбэрт шилжүүлэн Бүрдүүлэлтийн нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлсэн. Сангийн сайдын 2024.01.17-ны өдрийн 06 дугаар тушаал, ГЕГ-ын даргын А/123 дугаар тушаалаар ГЕГ болон дэргэдэх байгууллагын зохион байгуулалт, бүтэц орон тоог шинэчлэн баталсан. ГЕГ-ын даргын 2024.03.04-ны өдрийн Б/133 тоот тушаалаар тус төвд ажиллах ГУАБ, ГУБ нарыг томилоод байна.		2. Төвийн бүсийн эрчим хүчний системийн тав дахь эх үүсвэр буюу Төв аймгийн Баян сумын нутагт баригдах 300 МВТ-ын суурилагдсан хүчин чадалтай цахилгаан станцын барилга угсралтын ажилд зориулан импортоор оруулж ирэх тоног төхөөрөмж, бараа материалд ногдуулах гаалийн болон нэмэгдсэн өртгийн албан татвар төлөх хугацааг сунгах, хэсэгчлэн төлүүлэх, татвараас чөлөөлөх ажлын хүрээнд үндсэн гүйцэтгэгч [redacted] ХХК-ийн оруулж ирэх нийт 1665 барааны жагсаалтаас 491 барааны ангиллын код, 3. Сэлэнгэ аймгийн Сүхбаатар сумын нутагт баригдах 50 МВТ-ын суурилагдсан хүчин чадалтай цахилгаан станцын барилга угсралтын ажилд зориулан импортоор оруулж ирэх тоног төхөөрөмж, бараа материалд ногдуулах гаалийн болон нэмэгдсэн өртгийн албан татвар төлөх хугацааг сунгах, хэсэгчлэн төлүүлэх, татвараас чөлөөлөх ажлын хүрээнд үндсэн гүйцэтгэгч [redacted] ХХК-ийн эхний шатны оруулж ирэх нийт 120 барааны БТКУС кодыг тус тус тодорхойлсон. 4. ЗГ-ын 2023 оны 337-р тогтоолыг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд Дорноговь аймгийн Хөвсгөл сумын нутаг дэвсэрт "Гэрэлт говь" ХХК-ний 3 сая тонн нүүрс баяжуулах, 600 мянган тонн металлургийн кокс үйлдвэрлэх, 20 мвт цахилгаан үйлдвэрлэх үйлдвэрлэл, технологийн парк барих төслийн гүйцэтгэгч [redacted] ХХК-ийн импортоор оруулж ирэх 1769 барааны БТКУС кодыг тодорхойлсон.. **Хүрсэн түвшин:** ГЕГ-ын БАУХ-тэй хамтран "Улсын чанартай томоохон төсөл, арга хэмжээ"-ний хүрээнд 4 төсөл, арга хэмжээний 4060 барааны ангиллын кодыг тодорхойлон ажиллалаа. 3 талд гэрээнүүд батлагдсан ба импортын гаалийн бүрдүүлэлт хийгдэж байна. Үүнд: 1. Монгол Улсын ЗГ, ГЕГ, [redacted] ХХК-ийн хооронд байгуулах 3 талд гэрээний хавсралтыг 78 нэр төрлийн тоног төхөөрөмж, барааг 506 нэр болгон задлаж ангилсан жагсаалт хавсралтыг бэлтгэсэн. 2. [redacted] ХХК-ийн оруулж ирэх нийт 1665 барааны жагсаалтаас 491 барааны ангиллын кодыг тодорхойлсон. 3. [redacted] ХХК-ийн эхний шатны оруулж ирэх нийт 120 барааны БТКУС кодыг тодорхойлсон. 4. [redacted] ХХК-ийн импортоор оруулах ирэх 1769 барааны БТКУС кодыг тодорхойлсон..		
3	Хууль тогтоомж, эрх зүйн актын хэрэгжилт	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	ГЕГ-ын даргын 2023.04.17-ны өдрийн А/253 дугаар тушаалаар гаалийн	1. Хууль тогтоомж, эрх зүйн актыг хэрэгжүүлж ажилласан	**Биелэлт:** 1. Бүрдүүлэлтийн цахим төв нь үйл ажиллагаандаа ГТХ, ГТГТТХ-ийг мөрдлөгө болгон ажиллаж байгаа бөгөөд тайлант хугацаанд импортын 405230 гаалийн мэдүүлгээр гаалийн бичиг баримтын бүрдүүлэлтийг хийсэн байна.	01.01-12.10	95

			бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагааг цахим хэлбэрт шилжүүлэх, нүүр тулсан харилцаанаас зайлсхийх, гадаад худалдааг хөнгөвчлөх зорилгоор УБГГ-т бүрдүүлэлтийн нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг туршилтаар эхлүүлсэн. ГЕГ-ын даргын 2023.06.15-ны өдрийн А/369 тушаалаар харьяа гаалийн газар, хороодын гаалийн бичиг баримтын бүрдүүлэлтийг цахим хэлбэрт шилжүүлэн Бүрдүүлэлтийн нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлсэн. Сангийн сайдын 2024.01.17-ны өдрийн 06 дугаар тушаал, ГЕГ-ын даргын А/123 дугаар тушаалаар ГЕГ болон дэргэдэх байгууллагын зохион байгуулалт, бүтэц орон тоог шинэчлэн баталсан. ГЕГ-ын даргын 2024.03.04-ны өдрийн Б/133 тоот тушаалаар тус төвд ажиллах ГУАБ, ГУБ	талаар хугацаанд нь тайлагнасан байна. 2. Гаалийн бүрдүүлэлттэй холбоотой хууль тогтоомж, журам, зааврыг боловсронгуй болгоход санал санаачлагатай ажилласан байна. 3. Гаалийн бүрдүүлэлтийн автоматжуулсан системийг сайжруулах, хөгжүүлэх санал боловсруулж чиглэл хариуцсан нэгжид танилцуулж, шийдвэрлүүлсэн байна.	Бүрдүүлэлтийн цахим төвийн бичиг баримтын шалгалт хариуцсан гаалийн улсын байцаагч нар гаалийн бүрдүүлэлтэд бичиг баримтын шалгалт хийх явцдаа гаалийн болон бусад хууль тогтоомж зөрчсөн нийт 115 үйлдлийг илрүүлэн 115 зөрчлийг Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн дагуу хялбаршуулсан журмаар шалган шийдвэрлэж 140.18 сая төгрөгийн татварыг нөхөн төлүүлэн 135.84 сая төгрөгөөр торгож улсын төсөвт нийт 276.02 төгрөг орлогыг төвлөрүүлсэн байна. 2.Мөн тус төвөөс 2024 онд давхардсан тоогоор журам, заавруудын төсөлд нийтдээ 9 удаа санал боловсруулан дотоод зурвасаар ГЕГ-ын холбогдох нэгжүүдэд хүргүүлэн ажилласан байна. Үүнд: • Гаалийн улсын байцаагчийн үйлчилгээний стандартын журам, ёс зүйн дүрэм, сахилгын дүрэмд оруулах нэмэлт өөрчлөлтийн саналыг 2024.05.22-ны өдрийн №66 тоот дотоод зурвасаар Хуулийн хэлтэст, • CAIS, CEPS системд оруулах өөрчлөлтийн талаарх саналыг 2024.05.09-ны өдрийн №62 тоот дотоод зурвасаар Мэдээллийн технологийн газарт, • "Гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих журам"-ын төсөлд гаргасан саналыг 2024.04.01-ний өдрийн №46 тоот дотоод зурвасаар Барааны ангилал, үнэлгээний хэлтэст, • "Гаалийн байгууллагаас хүүхдийн эрхийг хангах, хамгаалахад чиглэсэн үйл ажиллагааны 2024 оны төлөвлөгөө"-ний төсөлд гаргасан саналыг 2024.03.11-ний өдрийн №28 тоот дотоод зурвасаар Хүний нөөцийн хэлтэст, • "Гаалийн улсын байцаагчид цол олгох, хураах, сэргээх, цолны нэмэгдэл хөлс олгох журам"-ын төсөлд тусгах санал гарган 2024.02.28-ны өдрийн №20 тоот дотоод зурвасаар Хүний нөөцийн хэлтэст,,, 3. Гаалийн бүрдүүлэлтийн автоматжуулсан системийг сайжруулах, хөгжүүлэх чиглэлээр дараах саналыг гарган ГЕГ-ын Мэдээллийн технологийн газарт хүргүүлээд байна. Үүнд: • CAIS програмын зөрчил цэсэнд ГЕГ-БЦТ гэсэн сонголтыг нэмүүлэх саналыг 2024.03.21-ний өдрийн №39 тоот дотоод зурвасаар Мэдээллийн технологийн газарт хүргүүлсэн. • CAIS, CEPS системд оруулах 20 өөрчлөлтийн талаарх саналыг 2024.05.09-ны өдрийн №62 тоот дотоод зурвасаар тус тус хүргүүлсэн.. **Хүрсэн түвшин:** 1. Хууль тогтоомж, эрх зүйн актыг хэрэгжүүлэн, хугацаанд нь тайлагнан ажиллаж, хугацаанд нь тайлагнаж байна. 2024 онд хугацаа хоцроосон тайлан, мэдээ байхгүй, холбогдох тайлан мэдээг хугацаанд нь гаргаж хүргүүлж ажилласан.		

			нарыг томилоод байна.		2. Гаалийн бүрдүүлэлт, холбогдох хууль тогтоомж, журам, зааврыг боловсронгуй болгоход санал санаачлагатай ажиллан нийт 9 журам, зааварт өөрчлөлт оруулах саналыг гарган ГЕГ-ын холбогдох нэгжүүдэд 9 удаа дотоод зурвасаар хүргүүлэн ажилласан. Мөн АТТ шинэчлэн боловсруулах ажлын ажлын хэсгийн хийх ажлын төлөвлөгөөний дагуу дараах ажлуудыг хийж, хэрэгжүүллээ. Үүнд: - БЦТ-ийн 4, гаалийн газар, хорооны даргын ГБА-ны даргын 1 нийт 5 АТТ-ыг шинээр, - БАУХ-ийн 5, газар хорооны ББГУАБ-1, ББГУБ-1 нийт 7 АТТ-ыг өөрчлөлт оруулан, - ШХТ, ЭУХ, ХБГ-ын АТТ-ын төслийг хянаж, газрын дарга, ГУАБ нараар нь хянуулан, танилцуулж, гарын үсгээр баталгаажуулсан, - АТТ-ын харьцуулалтыг 2 удаа хийж АТТ шинэчлэн боловсруулах ажлын хэсэгт тус тус хугацаанд нь хүргүүлэн ажилласан. 3. Гаалийн бүрдүүлэлтийн автоматжуулсан системийг сайжруулах, хөгжүүлэх чиглэлээр 6 удаагийн дотоод зурвасаар ГЕГ-ын МТГ-т хүргүүлэн ажилласан. Гаалийн бүрдүүлэлтийг боловсронгуй болгох, үнийн хяналтыг цахимжуулах ажлын хүрээнд Япон улсаас импорлож байгаа суудлын автомашины үнийн судалгаа хийсэн. Судалгаа, дүн шинжилгээний үр дүнд импортын суудлын автомашины гаалийн үнэлгээг автоматжуулах ажлыг ГЕГ-ын БАУХ, МТГ-тай хамтран 2024 оны 10 сарын 1-ний өдрөөс эхлэн хэрэгжүүлж эхэлсэн бөгөөд амжилттай хэрэгжиж, приус маркийн автомашны гаалийн мэдүүлгийн үнэлгээг систем автоматаар үнэлж байна..		
4	Нэгжийн эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлсэн байдал	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	Шинээр 2024 онд нэмэгдсэн шалгуур үзүүлэлт тул 2023 онд төлөвлөгдөөгүй.	1. Эрсдэлд дүн шинжилгээ, үнэлгээ хийсэн, түүний үндсэнд бууруулах арга хэмжээ авсан байна. 2. Бууруулсан эрсдэлийг санд бүртгэсэн талаар болон нэгжийн үйл ажиллагаанд учирсан ач холбогдол, үр дүнгийн талаар оновчтой тайлагнасан байна.	**Биелэлт:** Мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах үүднээс Бүрдүүлэлтийн цахим төвийн албан хаагч нарыг тоон гарын үсэг авч токен ашиглаж бичиг баримтын шалгалт хийж байгаа бөгөөд 1 жилийн хугацаатай лицензийн хугацаа дууссаныг холбогдох газарт мэдэгдэн сунгуулан ажилласан. Тус төвд шинээр ирсэн 5 албан хаагчид тоон гарын үсгийн төхөөрөмж авах талаар Мэдээллийн технологийн газарт уламжилсан. Мөн албан хаагч бүрийн нийт 56 суурин компьютерийг албан ёсны лицензтэй вирусийн хамгаалалт суулгасан. Бүрдүүлэлтийн цахим төвийн албан хаагч нарыг хуулийг нэг мөр ойлгон хэрэгжүүлэх, бичиг баримтын шалгалт хийхдээ алдаа, дутагдал гаргахгүй үүднээс долоо хоног бүрийн Мягмар гаригт өглөө 7:30 минутад болдог Мэдээллийн цагт нэгжийн үйл ажиллагаанд гарч буй эрсдэл түүнийг арилгах талаар 10 удаа сургалт, яриа хийж анхааруулсан. • ЭУХ-ийн дарга болон ГУАБ, ГУБ нараас нь 2 удаа БЦТ-ийн ахлахуудад, 1 удаа нийт албан хаагчдад мэдээлэл, сургалтыг авч, албан хаагчдын мэдлэг чадварыг нэмэгдүүлсэн.	01.01-12.10	95

					• БЦТ-ийн чиг үүргийн хүрээнд хууль сахилт сайн, эсхүл муу хуулийн этгээдийн судалгааг хийж, хууль сахилт сайн 8 ААН-ын эрсдэл тооцож болох мэдээллийг "Эрсдэлийн шалгуур үзүүлэлтийн хүсэлт"-ийн дагуу 2 удаа гаргаж 2024.02.01-ний өдрийн №5, 2024.04.12-ны өдрийн №52 тоот дотоод зурвасуудаар тус тус Эрсдэлийн удирдлагын хэлтэст хүргүүлсэн. ДХАБХ-т хариуцлага алдсан ГУБ талаар №83 дотоод зурвас хүргүүлсэн. Тус төвийн алба хаагчдын ажлын ачаалал их байгааг харгалзан автомашиныг системээс өрөө үнэлэх, 401, 402, 403 горимын мэдүүлгийг ГУБ тусад нь томилж мэдүүлэх ажлыг зохион байгуулсан. Хамтарсан манифестад хяналт тавин ажилласны үр дүнд 12 гаалийн мэдүүлэгт 14 удаа хялбаршуулсан журмаар зөрчил шалган шийдвэрлэж 43.1 сая төгрөгийн торгууль ногдуулан 74.2 сая төгрөгийн татвар нөхөн төлүүлсэн. Бүрдүүлэлтийн хэвийн үйл ажиллагааг хангах аливаа эрсдлээс сэргийлэх зорилгоор ажлын үед сүлжээ доголдох, тасрах болон цахилгаан тасарсан үед цаг минутаар нь бүртгэл хөтөлж байна. ГУБ нарыг мэргэшүүлэх чиглэлээр 97 бүлгийн барааг хуваарилан БЦТ-ийн даргаар батлуулан хариуцсан бүлгийн барааны гаалийн бүрдүүлэлтэд холбогдох хууль тогтоомж, гаалийн бүрдүүлэлтийн судалгааг хийлгэж тусдаа хавтас үүсгэн санг бүрдүүлж байна.. **Хүрсэн түвшин:** 1. Эрсдэлд дүн шинжилгээг төвийн гомдол мэдээллийн утсанд ирж буй дуудлагын утганд БЦТ-д хамааралгүй асуудлаар хандах, хууль журмын хэрэгжилтийн талаар мэдээлэл зөвлөгөө авах болон бусад асуудлаар хандсан дуудлага 2024 оны эхний хагас жилээс 57 хувиар ихэс байгааг харгалзан МУГЕГ-ын 70001281 тоот утсанд шууд холбож өгөх, газар хороодын холбогдох утсанд холбож өгч ажилладаг болсон. Мөн бичиг баримтын ГУБ-тай холбож өгнө үү гэсэн дуудлага ихэсч байгааг харгалзан ГУБ-ын дунд албаны холбогдох утсыг суурилуулахаар тус тус ажиллаж байна. Мөн хамтарсан манифестад эрсдэл тооцон дүн шинжилгээ хийсний үр дүнд12 гаалийн мэдүүлэгт 14 удаа хялбаршуулсан журмаар зөрчил шалган шийдвэрлэж 43.1 сая төгрөгийн торгууль ногдуулан 74.2 сая төгрөгийн татвар нөхөн төлүүлсэн. 2. ДХАБХ-т хариуцлага алдсан ГУБ талаар 1 дотоод зурвас илгээж, эрсдлийн шалгуур үзүүлэлтийн хүсэлтийг эрсдлийн удирдлагын хэлтэст 2 удаа гаргасан. Гомдол мэдээллийн бүртгэлийг тогтмол хийж ангиллын маргаан шийдвэрлэлтэд дүн шинжилгээ хийнээр эхний хагас жилд 366 маргаан шийдвэрлэгдэж байсан бол сүүлийн хагас жилд 266 болж буурсан. 3. Бүрдүүлэлтийн явцад гарч буй алдааг бууруулах, ГУБ нарын мэргэжил, ур чадварыг нэмэгдүүлэхэд анхаарч 10 хүний		

					бүрэлдэхүүнтэй 5 багт хуваарилан сар бүр ээлжлэн тойргийн системээр хуваарилан ажиллуулсан. 4. Онцлог нэр төрлийн барааны бүрдүүлэлтэд тавих хяналтыг сайжруулахын тулд 87 бүлэг 401, 402, 403 горим гэх мэт бүрдүүлэлтийн салгаж сар бүр тогтмол ГУБ томилон хуваарилдаг болсон. 5. 7000-1280 дугаарын утсанд ирж буй дуудлагад дүн шинжилгээ хийн ГУБ-ын ажил дүгнэх үнэлгээнд нөлөөлүүлэн тооцон ажиллаж байна.		
5	Үүрэг даалгаврын биелэлт	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлэ эр	ГЕГ-ын даргын 2023.04.17-ны өдрийн А/253 дугаар тушаалаар гаалийн бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагааг цахим хэлбэрт шилжүүлэх, нүүр тулсан харилцаанаас зайлсхийх, гадаад худалдааг хөнгөвчлөх зорилгоор УБГГ-т бүрдүүлэлтийн нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг туршилтаар эхлүүлсэн. ГЕГ-ын даргын 2023.06.15-ны өдрийн А/369 тушаалаар харьяа гаалийн газар, хороодын гаалийн бичиг баримтын бүрдүүлэлтийг цахим хэлбэрт шилжүүлэн Бүрдүүлэлтийн нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлсэн. Сангийн сайдын 2024.01.17-ны өдрийн 06 дугаар	ГЕГ-ын удирдлага, Захиргааны зөвлөл, мэргэжлийн зөвлөл, шуурхай хуралдаанаас өгсөн зөвлөмж, чиглэл, үүрэг даалгаварыг хэрэгжүүлж, биелэлтийг хугацаанд нь гаргаж тайлагнасан байна.	**Биелэлт:** Тайлант хугацаанд дараах ажлуудыг хийж хэрэгжүүлэн ажиллалаа. Үүнд: 1. ГЕГ-ын удирдлага, Захиргааны зөвлөл, мэргэжлийн зөвлөл, шуурхай хуралдаанаас Гаалийн захиргаа, дотоод ажлын системээр ирүүлсэн 10 зөвлөмж, чиглэл, үүрэг даалгаварыг хэрэгжүүлж биелэлтыг хугацаанд нь оруулан, үүрэг оноогч нэгжээр дүгнүүлсэн. тайланг хавсаргав. 2. ГЕГ-ын Мэргэжлийн зөвлөлийн 2024.03.13-ны өдрийн хуралдаанаас гарсан шийдвэрийн хүрээнд ГЕГ-ын ХНХ-ийн 2024.03.14-ны өдрийн №73 тоот дотоод зурвасаар 3 төрлийн ажлыг БЦТ-ийн АТТ-д тусгах талаар мэдэгдсэн. БЦТ-ийн шинэчлэн боловсруулсан албан тушаалын тодорхойлолтод дээрх 3 төрлийн ажлыг тусган, хэрэгжилтийг хангаан, АТТ шинэчлэн боловсруулах ажлын хэсэгт хугацаанд нь хүргүүлэн ажилласан. 3. БЦТ-ийн 2024 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө болон ТЖАХ-ийн 2024 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнүүдийг боловсруулан хугацаанд нь ЗУГ-т хүргүүлэн батлуулсан, 2024 оны эхний хагас жилийн тайланг 89.9% хувиар дүгнүүлсэн. 4. ТЖАХ-ийн 2024 оны эхний хагас жилийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлтийг, үнэлгээний хуудсын хамтаар гарган, БЦТ-ийн даргаар дүгнүүлэн хугацаанд нь ЗУГ-т хүргүүлсэн. 5. 7. БЦТ-ийн нийт алба хаагчдыг үүрэгжүүлэх, мэдээ, тайлан гаргах, үүрэг даалгаврын биелэлтийг хангах, удирдлагын мэдээллээр хангах, хариуцлага хяналтыг сайжруулахаар 4 төрлийн ажлын хуваарийг хийж, БЦТ-ийн даргаар батлуулан хэрэгжилтийг нь хангаан, хяналт тавин ажиллаж байна. Үүнд: - ГУАБ нарын хариуцсан ажлын хуваарийг /БТКУС, газар хороогоор хуваарилсан/, - ГУАБ нарын 2024 оны 2 дугаар улирлын амралтын өдөр ажиллах, нөхөж амрах болон сунаж ажиллах хуваарийг, - ГУАБ, ГУБ нарын давхар хариуцсан ажил үүргийн хуваарийг /байнга хариуцан ажиллах 20 ажил үүргийг нийт алба хаагчдад хуваарилсан/,	01.01-12.10	95

			тушаал, ГЕГ-ын даргын А/123 дугаар тушаалаар ГЕГ болон дэргэдэх байгууллагын зохион байгуулалт, бүтэц орон тоог шинэчлэн баталсан. ГЕГ-ын даргын 2024.03.04-ны өдрийн Б/133 тоот тушаалаар тус төвд ажиллах ГУАБ, ГУБ нарыг томилоод байна.		- ГУБ нарын хариуцсан барааны бүлгийн хуваарийг /БТКУС-ыг нийт ГУБ нарт хуваарилан тогтмол хийж байх 5 ажил үүрэгтэйгээр/ тус тус батлан гаргаж, хэрэгжилтэд хяналт тавин ажиллаж байна.. **Хүрсэн түвшин:** 1. Гаалийн захиргаа, дотоод ажлын системээр ирүүлсэн 10 үүрэг даалгаврын биелэлтыг хугацаанд нь оруулан, үүрэг оноогч нэгжээр дүгнүүлсэн ба дундаж дүн 96.6 хувь байна. 2. БЦТ-ийн 2024 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө болон ТЖАХ-ийн 2024 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнүүдийг ЗУГ-т хүргүүлэн батлуулсан, 2024 оны эхний хагас жилийн тайланг 89.9% хувиар дүгнүүлсэн. 3. ТЖАХ-ийн 2024 оны эхний хагас жилийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлтийг, үнэлгээний хуудсын хамтаар гарган хүргүүлсэн..		
6	Ажлын цаг ашиглалт	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлэ эр	ГЕГ-ын даргын 2023.04.17-ны өдрийн А/253 дугаар тушаалаар гаалийн бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагааг цахим хэлбэрт шилжүүлэх, нүүр тулсан харилцаанаас зайлсхийх, гадаад худалдааг хөнгөвчлөх зорилгоор УБГГ-т бүрдүүлэлтийн нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг туршилтаар эхлүүлсэн. ГЕГ-ын даргын 2023.06.15-ны өдрийн А/369 тушаалаар харьяа гаалийн газар, хороодын гаалийн бичиг баримтын бүрдүүлэлтийг цахим хэлбэрт шилжүүлэн Бүрдүүлэлтийн	1. Алба хаагчдын ажлын цагийг бүрэн бүртгэж, хяналт тавьсан байна. 2. Ажлын цаг ашиглалт 90 хувиас доошгүй байна.	**Биелэлт:** Батлагдсан бүтэц орон тооны дагуу ГЕГ-ын даргын 2023.02.09-ний өдрийн Б/137 тоот тушаалаар бүрдүүлэлтийн цахим төвийн дарга 1, 2024.03.04-ний өдрийн Б/133 тоот тушаалаар ГУАБ 5, ГУБ 48, 2024.03.14-ний өдрийн ГЕГ-ын даргын Б/189 тоот тушаалаар ГУАБ О.Шагдар, 2024.03.29-ний өдрийн ГЕГ-ын даргын Б/237 тоот тушаалаар ГУБ С.Цэрэннадмид, 2024.05.14-ний өдрийн ГЕГ-ын даргын Б/346, Б/347 тоот тушаалаар ГУБ Н.Цэрэндолгор, Э.Хатантуул, 2024.06.17-ны өдрийн ГЕГ-ын даргын Б/438, Б/439 тоот тушаалаар ТҮ Б.Мөнхболор А.Мандхай, 2024.06.06-ны өдрийн ГЕГ-ын даргын Б/430 тоот тушаалаар ГУБ Т.Хишигбаяр, 2024.07.02-ны өдрийн ГЕГ-ын даргын Б/512 тоот тушаалаар ГУБ Г.Нарантуяа, 2024.09.04-ний өдрийн ГЕГ-ын даргын Б/612 тоот тушаалаар ГУБ Б.Мөнгөнсоднам, 2024.09.05-ны өдрийн ГЕГ-ын даргын Б/621 тоот тушаалаар ГУБ С.Рэнчинлхам тус тус томилон нийт 63-н албан хаагчтай ажиллаж байна.1 ГУБ өвчний улмаас бурхны оронд заларсан. Бүрдүүлэлтийн цахим төв нь 7/7 өдөр 09-20 цаг хүртэл тасралтгүй 20-н ГГХ-ны гаалийн бүрдүүлэлтийг цахимаар хийж гүйцэтгэдэг. Тайлант хугацаанд ажиллах ёстой 10765 хүн өдөр, 86120 хүн цаг ажиллахаас: Ажилласан хоног: 9179 хүн өдөр, 73432 хүн цаг буюу 85.26 хувь, Хөдөлмөрийн тухай хуулийн дагуу 2024 оны ээлжийн амралттай: 1278 хүн өдөр, 10224 хүн цаг буюу 11.87 хувь, Өвчтэй: 245 хүн өдөр, 1960 хүн цаг буюу 2.27 хувь, Чөлөөтэй: 62 хүн өдөр, 496 хүн цаг буюу 0.58 хувь, Тасалсан: 1 хүн өдөр, 8 хүн цаг буюу 0.01 хувийг тус тус ээлж байна.	01.01-12.10	95

			нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлсэн. Сангийн сайдын 2024.01.17-ны өдрийн 06 дугаар тушаал, ГЕГ-ын даргын А/123 дугаар тушаалаар ГЕГ болон дэргэдэх байгууллагын зохион байгуулалт, бүтэц орон тоог шинэчлэн баталсан. ГЕГ-ын даргын 2024.03.04-ны өдрийн Б/133 тоот тушаалаар тус төвд ажиллах ГУАБ, ГУБ нарыг томилоод байна.		Хоцорсон ГУАБ, ГУБ нарт анхааруулга, сануулга өгч, өвчтэй болон чөлөөтэй, ээлжийн амралтын хүсэлтийг CERP программаар илгээлгүүлж БЦТ дарга болон ЗУГ-аар хянаж баталгаажуулан ажиллаж байна.. **Хүрсэн түвшин:** Гаалийн бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагааг тасралтгүй явуулахын тулд цагийн зохион байгуулалтыг дотооддоо хийж, илүү цагийг биеэр эдлүүлж байна. Ажлын цаг ашиглалтыг хянаж, цаг ашиглалтыг сайжруулахын тулд өдөр бүр ГУАБ, ГУБ нарын ирцийг бүртгэж төвийн даргад танилцуулан ГЕГ-ын ЗУГ-ын ГУБ Х.Мөнхцэцэгт хүргүүлэн ажиллаж байна. Тайлант хугацаанд ажиллах ёстой 10765 хүн өдөр, 86120 хүн цаг ажиллахаас ажилласан 9179 хүн өдөр, 73432 хүн цаг, ээлжийн амралттай1278 хүн өдөр, 10224 хүн цаг, өвчтэй 245 хүн өдөр, 1960 хүн цаг , чөлөөтэй 62 хүн өдөр, 496 хүн цаг, тасалсан 1 хүн өдөр, 8 хүн цаг буюу өвчтэй, чөлөөтэй, тасалсан өдрүүдийг хасаж тооцоход ажлын цаг ашиглалт 97.13% байна..		
7	Гаалийн байгууллагын 2024 оны Авлигын эсрэг үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангах	Хэрэгжилт гүйцэтгэлэр.	2023 оны Авлигын эсрэг төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангаж ажилласан.	Нэгжийн чиг үүргийн хүрээнд төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангаж ажилласан байна.	**Биелэлт:** 1. БЦТ-ийн нийт 62 албан хаагч нар 2023 оны ХАСХОМ-ыг хуулийн хугацаанд гаргасан. 2. Авлигын эрсдэл ба авлига гарах боломжийг бууруулах чиглэлээр аж ахуйн нэгж, иргэд, олон нийтэд Гаалийн байгууллагын шинэ бүтэц болох Гаалийн цахим төвийн талаар болон гаалийн зарим бүрдүүлэлтийн талаар Бүрдүүлэлтийн цахим төвийн дарга Э.Лхагвасүрэн, ГУАБ Ө.Пунсалдулам, ГУБ Д.Ганбат нар REELS Монголын гааль нэртэй нүүр хуудсаар дамжуулан цахимаар сурталчилан ажилласан. 3. 2024 оны 04-р сард БЦТ-ийн ГУАБ Ө.Пунсалдулам, О.Шагдар, 10 сард ГУАБ Д.Бурмаа, ГУБ Алтантуяа нар гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтний давтан сургалтад "Гаалийн үнэ, үнэлгээ", "Гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтний үйл ажиллагаанд анхаарах асуудал" сэдвээр сургалт хийж тус сургалтын хүрээнд гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтний алдаа, түүнд авах арга хэмжээ, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид байх талаар мэдээлэл өгсөн. Монголбанкны дэргэдэх Санхүүгийн мэдээллийн албанаас гаргасан хүсэлтийн дагуу 2024 оны 4 сард Монголбанкны Санхүүгийн мэдээллийн албан хаагч нарт "Гаалийн байгууллагын гаалийн бүрдүүлэлттэй холбоотой" сэдвээр БЦТ-ийн гаалийн улсын байцаагч Н.Мөнгөн-Эрдэнэ мэдээлэл өгсөн.	01.01-12.10	95

					4. 11 сард ГЕГ болон УБГГ хамтран зохион байгуулсан Нээлттэй хаалганы өдөрлөгт оролцож ГУАБ Ө.Пунсалдулам, ГУБ Саруул ярилцлага өгч БЦТ-ийн үйл ажиллагааг сурталчилсан. 5. Цахимыг ашиглаж, цагаа хэмнэе анимэйшныг бэлтгэн Монголын гааль фэйсбүүк цахим хуудсаар сурталчилсан. 6. Тус төв нь нүүр тулсан харилцаанаас татгалзаж БЦТ-ийн 7000-1280 дугаарын суурин утсыг 7 хоног өдөр бүр 09.00-20.00 цаг хүртэл тасралтгүй, амралтгүй ажиллуулсан. 7. 2024.11.30-ны өдөр хүртэлх хугацаанд тус төвийн үйл ажиллагаатай холбоотой Засгийн газрын 1111 утсаар ирсэн 81, гаалийн лавлах 1800-1281 утсаар ирсэн 453, БЦТ-ийн 70001280 утсаар ирсэн 13667 дуудлага болон tsahimgaali@customs.gov.mn хаягаар ирсэн 1885 электрон шуудангаар ирсэн гомдол, мэдээлэл, хүсэлт, санал шүүмжлэлийг хүлээн авч тухай бүр нь хариу өгч ажилласан байна. Мөн дуудлагад улирал бүр дүн шинжилгээ хийсэн 8. БЦТ-ийн албан хаагч нараас Авлигаас ангид байх баталгааг гаргуулан авч ГЕГ-ын холбогдох нэгжид №145 дотоод зурвасаар хүргүүлсэн 9. Хууль ёсны худалдааг хөнгөвчлөх, хууль бус худалдаатай тэмцэх 2 удаагийн аяныг зарлан хэрэгжүүлэн ажилласа. **Хүрсэн түвшин:** 1. Төрийн албан хаагчийн ХАСХОМэдүүлгийг хуулийн хугацаанд хүргүүлсэн. 2. Авлигын эрсдэл ба авлига гарах боломжийг бууруулах чиглэлээр аж ахуйн нэгж, иргэд, олон нийтэд Гаалийн байгууллагын шинэ бүтэц болох Гаалийн цахим төвийн талаар болон гаалийн зарим бүрдүүлэлтийн талаар Бүрдүүлэлтийн цахим төвийн дарга Э.Лхагвасүрэн, ГУАБ Ө.Пунсалдулам, ГУБ Д.Ганбат нар REELS Монголын гааль нэртэй нүүр хуудсаар дамжуулан цахимаар сурталчилан ажилласан. 3. Бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагааг сурталчилсан "Цахимыг ашиглаж, цагаа хэмнэе" анимэйшныг бэлтгэн Монголын гааль фэйсбүүк цахим хуудсаар сурталчилсан. 4. Гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтэн нарт БЦТ-ийн үйл ажиллагаа, Гаалийн байгууллагын зарчим чиг хандлага, ГБМ нарыг авлигаас ангид байх талаар ААН, иргэдэд сурталчилан таниулах, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх талаар хууль, дүрэм журмаа баримтлан ажиллахыг сануулсан 6 удаагийн сургалт нийт 268 гаруй ГБМ хамрагдсан. 5. ГЕГ болон УБГГ хамтран зохион байгуулсан Нээлттэй хаалганы өдөрлөгт оролцож ГУАБ Ө.Пунсалдулам, ГУБ Саруул ярилцлага өгч БЦТ-ийн үйл ажиллагааг сурталчилсан. 6. БЦТ-ийн үйл ажиллагаа, гомдол мэдээлэл авах тусгай дугаарын 7000-1280 дугаарын утсыг ажиллуулан тус утсанд ирж буй		

					мэдээллийг удирдлагад танилцуулан шуурхай шийдвэрлэж ажилласан. 7. БЦТ-тэй холбоотой нийт 274 гомдлыг шалган шийдвэрлэж иргэдэд түргэн шуурхай үйлчилгээг үзүүлсэн. 8. БЦТ-д АТГ-аас ирүүлсэн албан бичгийн дагуу арга хэмжээг зохион байгуулан 2024.05.14-ний 01-8/1913 тоот албан бичгээр хариуг хүргүүлсэн. 9. БЦТ-ийн нийт албан хаагч нарыг Авлига ашиг сонирхолын зөрчлөөс ангид байх, иргэд ААН байгууллагад хүнд суртал, чирэгдэл гаргахгүй ажиллах талаар хамт олны хурал, сургалтад сануулан ажиллаж байна. 10. БЦТ-ийн албан хаагч нараас Авлигаас ангид байх баталгааг гаргуулан авч ГЕГ-ын холбогдох нэгжид 145 дотоод зурвасаар хүргүүлсэн..		

Хоёр. Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний биелэлт

Д/д	Зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Шалгуур үзүүлэлт	Гүйцэтгэлийн түвшин				
			Суурь түвшин	Хүрэх түвшин	Хүрсэн түвшин (биелэлт)	Эхэлсэн дууссан хугацаа	Биелэлтийн хувь
	1	2	3	4	5	6	7
1	Төрийн албаны тухай хуулийн 29.1-т заасан богино, дунд хугацааны болон цахим сургалтад хамрагдах	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр, сургалтын тоогоор	-	Богино болон дунд хугацааны сургалтад хамрагдсан байна.	1.Төрийн албаны зөвлөлийн 2024.03.07-ны өдрийн "Төрийн албан хаагчдыг ёс зүйн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх үндэсний хөтөлбөр"-ийн төслийг танилцуулах "7:4:10" цахим сургалтад хамрагдсан. 2.Төрийн албаны зөвлөлийн 2024.04.11-ний өдрийн "Монгол төрийн зүтгэлтний хэв шинж" сэдвийн хүрээнд явагдах "7:4:10" цахим сургалтад хамрагдсан. 3.Төрийн албаны зөвлөлийн 2024.10.17-ны өдрийн "Нийгмийн даатгалын эрх зүйн орчны шинэтгэл, хуулийн хэрэглээ" сэдвийн хүрээнд "7:4:10" цахим сургалтад хамрагдсан.	01.01-12.10	90

2	Шинээр гарсан хууль, тогтоол, журам, зааврыг тухай бүр бие даан судалж, хууль эрх зүйн мэдлэгээ дээшлүүлэх	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	-	Бие дааж уншиж судалсан байна.	Шинээр гарсан хууль, тогтоол, журам, зааврыг тухай бүр нь бие даан уншиж, судлан хууль эрх зүйн мэдлэгээ дээшлүүлсэн. Шаардлагатай тогтоол, шийдвэрийг ЗДАС программ болон мэдээллийн самбар, дотоод сүлжээгээр нийт албан хаагч нарт танилцуулж, үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлж ажилласан.	01.01-12.10	95

ТАЙЛАН ГАРГАСАН:

БҮРДҮҮЛЭЛТИЙН ЦАХИМ ТӨВИЙН ДАРГА: .... /Э.ЛХАГВАСҮРЭН/ 2024 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 10-НЫ ӨДӨР

БҮРДҮҮЛЭЛТИЙН ЦАХИМ ТӨВИЙН ДАРГА ЭРДЭНЭХҮҮГИЙН ЛХАГВАСҮРЭНГИЙН 2024 ОНЫ АЖЛЫН ГҮЙЦЭТГЭЛ, ҮР ДҮН, МЭРГЭШЛИЙН ТҮВШИНГ ҮНЭЛЭХ ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХУУДАС

Байгууллагын нэр: Гаалийн ерөнхий газар
Нэгжийн нэр: Бүрдүүлэлтийн цахим төв

1. Гүйцэтгэлийн зорилт, арга хэмжээний биелэлт

Д/д	Гүйцэтгэлийн зорилт, арга хэмжээ	Гүйцэтгэлийн түвшин	Нийт оноо (70 оноо)
1	2	3	4
1	Нэгжийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлт		63,2

2. Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний биелэлт

Д/д	Зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний биелэлтийг хувь	Төсвийн шууд захирагчийн өгсөн үнэлгээ (15 хүртэл оноогоор)
1.	Төрийн албаны тухай хуулийн 29.1-т заасан богино болон дунд хугацааны сургалтад хамрагдах		12.5
2.	Шинээр гарсан хууль, тогтоол, журам, зааврыг тухай бүр бие даан судалж, хууль эрх зүйн мэдлэгээ дээшлүүлэх		12.5
Мэдлэг. ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний дундаж оноо:			12.5

3. Хандлага, ёс зүй, ур чадварын үнэлгээ

Д/д	Үзүүлэлт	Төсвийн шууд захирагчийн өгсөн үнэлгээ (15 хүртэл оноогоор)
1.	Хандлага, ёс зүй	15
2.	Удирдан зохион байгуулах	14
3.	Асуудал шийдвэрлэх	14
4.	Манлайлах	14
5.	Багаар ажиллах	14
6.	Харилцаа	14
Ур чадварын үзүүлэлт (ажлын онцлогоос хамаарсан)		
7.	Мэргэжлийн ур чадвар 1.	—
Хандлага, ёс зүй, ур чадварын дундаж оноо		14.2

4. Гүйцэтгэлийн үнэлгээ

Д/д	Үнэлгээний үзүүлэлт	Үзүүлэлт тус бүрийн оноо
1.	Гүйцэтгэлийн зорилт, арга хэмжээний биелэлт	63.2
2.	Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний биелэлт	12.5

3.	Хандлага, ёс зүй, ур чадварын үнэлгээ	14.2
4.	Үнэлгээний оноонд орсон өөрчлөлт	—
Нийт оноо= (Гүйцэтгэлийн зорилт, арга хэмжээний оноо+Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний оноо+Хандлага, ёс зүй, ур чадварын оноо) – Аргачлалын 6 дугаар хэсгийн холбогдох заалтын дагуу хассан оноо		89.9

Үнэлгээ өгсөн:

Гаалийн ерөнхий газрын дарга

Төсвийн шууд захирагч:

.... (Р.Отгонжаргал)

2024.12.19........ (огноо)

Үнэлгээтэй танилцаж, зөвшөөрсөн:

Бүрдүүлэлтийн цахим төвийн дарга

Нэгжийн дарга:

.... (Э.Лхагвасүрэн)

2024.12.20........ (огноо)